

Kurais To Jon Ni Mekuro Mwanji

¹ Imbihumbwa do mwanji wanisini daro ti, Gotri to Jisas ni mekusiwani Jisas Kurais to amwei woro. O sumbu hinga ri wosiro ti, ri tau ra himache ni ichai aichefunda naha ki sukwano sumbu tini wunu mekusi ki. Wosiwani Jisas to ri ensel leni sawewani ani, ri tau ra himache ri, Jon, ani tambwa wu tani ele mwanji wu ani sawewani ya ani hambwa. ²Ete wowani ani, Jon, to ele mwa'ambwe ai miya ki ani heisini ele ni Gotri mwanji hinga, e, Jisas Kurais mekuro mwanji mwe naha tinga amwei naha o kunu a sawenda. Doha'a mwanji: “Oti mwe naha.”

³ Hinde na hima rito do ichai sukwano sumbu tini sawero Gotri chengi ri heini ri hambwandau ti, e, hinde na hima fweleto do Gotri mwanji wu mendini sembe mwe naha wu handau ti, Gotri wunu okulandawa sa wu eripe. Hinde wowani, o sawero sumbu sirakondau gisi ti takaihiro.

Jon to tapa'angi hatachi fisi sios leni ri kairo

⁴ Ani Jon to Esiya mapwa ki dau tapa'angi hatachi fisi sios leni a kaindau. Imbihumbwa kapwa daro Gotri, apa ete dau Gotri, e, ichai ri ai tano Gotri to, ri hima keke wo sumbu ga ri sembe wahapi tinga sa kunu ri ha. Gotri litindau tei miyaningisopo ki wu etindau ele tapa'angi hatachi fisi himamwale le okwe, wui hima keke wo sumbu tinga wui sembe wahapi ga kunu ki o da. ⁵ Jisas Kurais rini Gotri mwanji mwe naha tumbwa bwandau hima. Rini matimat ki metengei naha ai ri sairo hima, wosini rindo do nuwe ki dau king apukolaka leni aulindau hima laka.

Rini okwe ri hima keke wo sumbu tinga sembe wahapi rihi tinga ya sa kunu ri ha.

Rindombwa nunu keke ri woni me yapweke tiki ri hasiwani ri fi tito wungwa nunu ri jiro. ⁶ Wosini ri kwambu ki aulindau hima kupu rihi hinga nunu ri wosisini ri puris tau ra himache hinga ya nunu ri esisi, wosiwa ri Yapai, Gotri, tau nu randa kinani. Do Jisas Kurais kumbwa, hi omwesika tinga kwambu tinga ya sa ete da ete da. Mwe Naha.

⁷ Ma ku mendi. Rini niri pe hiki tenge ki o ri takonda. Wowa ele himiyama hurahama miyafu wui miyache naha ki rini wu heikonda. Ele rambu leki, e, nili leki rini wu yero hima le okwe ya wu heikonda. Wokoni nuwe pe hima le inaka tenge walefo naha rini ni wu hambwandani wui inaka tumbwa wu ai yetupwandakonda. Ei, do sumbu hinga mwe mwe naha sukwakondau. Mwe Naha.

⁸ Kwambu tinga dau Gotri, Apukolaka, to ka hinga sawenda: “Ani andombwa a mwasesini andombwa ani ai jepisindau.” Woro o Gotri tombwa imbihumbwa ri dasini, apa ri dani, ichekai ri ai takonda.

Jon Kurais ni heiro

⁹ Ani kui hiparakambwe ri, Jon. Ani kunu ga Jisas ki nu anangausini amwaka ti funda nu mendindani nomo ti nu randau. Wondani Gotri kwambu aulindau ri hima kupu hinga kunu ga funda nu dau. Woroti ani Gotri mwanji tinga Jisas ri mekuro mwanji mwe naha tinga a bwandaro ti keke wu ani rani koche fo, hi ti, Patimos, o ko ki ya wu ani humbwe. ¹⁰ Wosiwani Apukolaka ri gisi ki Gotri Himamwale ti kwambu tinga ani ki sukwasiwani ai gumwa tokwe a mendiwani ata fo fu ata hinga hapa tinga ya wuichi. ¹¹ Ata mwe ka hinga sawero, “Ele mwa'ambwe hinga mi heindau ti chengi foki mi kaisini ele tapa'angi hatachi fisi sios leni tandini ma humbwe. Mi humbweno

ko ti kale: Efesas, Semena, Pekamam, Taiyataira, Satis, Filatelifiya, e, Leotisiya ma humbwe.”

¹² Ete wosiwani o mwanji ani bwandau hima ni ani hei ki ya a jameko. Wosini ani heiwani tapa'angi hatachi fisi gol ki wosiro lamu lisindau tei le ya da. ¹³ Wokoni hima fori ani heiwani ele lamu nindo ki ya ri eninda. Hima mwe ri ani heiwani Gotri Hurahama Che hinga. Hima mwe ri owewani raini seke ki ambwendau nika'ari huwe laka so'oisini gol ba wosiro leti ti inaka mu rihi ki ri tatipisini ya ri eninda. ¹⁴ Mwa tinga mwa kopika tihi tinga wamwa naha, afwama tini'i, e, niri wamwa tini heindau hinga naha. Wosini miya rihi ti hi tito okuni lilinandau hinga naha. ¹⁵ Ete wosini seke rihi ti hi tiki tusiwani wulangifwalangi naha sirandau humokuto hinga ya da. Wosini ri mwanji gale a mendiwani fwa'au to wulondau hinga. ¹⁶ Wosini tapa'angi hatachi fisi isangi le tapa mama rihi tokwe ri torosinda. Ete wosiwani gumwa mapwa dau gipi au hinga foti ri takisopo we ki dasini ya siranda. Wosiwani miyaningisopo rihi ti nika kwambu naha ki yendau hinga ya da.

¹⁷ O hinga rini ani heikoni ri seke mu ki hima to handau hinga a yo'ombosungweni ya a rai. Wowani tapa mama rihi ki ri ani gwarosini ya ri ani sawe, “Apa aki kei. Andombwa a mwasesini andombwa ani ai jepisindau. ¹⁸ Ani andombwa ete da ete da himamwale ga a dau. Imbihumbwa ani haro, woro apa ma ani hei, ani ete da ete da himamwale ga do ete a da. Wosini ando handau himako i numbo ga, hasini ini dau himako i wui aka duwa ki ti a torosindau. ¹⁹ O keke mini dele mwa'ambwe mi heindau ti, ichai sukwano sumbu ga apa do sukwandau sumbu ga chengi foki ya ma ete kaisi. ²⁰ Woro mi ani heiwani tapa'angi hatachi fisi isangi lenga, e, tapa'angi hatachi fisi gol ki wosiro lamu lisindau tei lenga tapa

mama ahi tokwe do a torosinda. Woro ele mwanji yepe ki a sawero mwanji mu mwe ti ka hinga: Tapa'angi hatachi fisi isangi ele, tapa'angi hatachi fisi sios ni okulandau ensel leni sawendau. Tapa'angi hatachi fisi lamu lisindau tei ele, tapa'angi hatachi fisi sios numbwa sawendau.

2

Efesas pe sios ni mwanji humbwero

¹ “Mini Efesas sios ni okulandau ensel o rini chengi fo mi kaini ka hinga ma sawe: ‘Ani tapa'angi hatachi fisi isangi le ai tapa mama ki a torosini tapa'angi hatachi fisi gol ki wosiro lamu lisindau tei le nindo tiki ani ichi'uchandau. Wondani do mwanji mini a humbwendau:

² “‘Ani ele sumbu mi wosindau ga ele tau kwambu mi randau ga kwambu ki mi etisini nomo mi randau ga tinda ani hambwasindau. Wondani ele kapwa sumbu wondau hima leni wunu minambwe naha mi nandau ti okwe ani hambwasindau. Kale hima ka hinga mini wu sawero: “Nunu okwe Jisas ri himache.” Woro wunu Jisas ri himache minde mina. O keke wui mwanji mi kilisini wui sumbu mu mwe ti mi heifikasindau, wunu nimba gambondau hima tiya. ³ Ele hima wunu mini heiwani hi ahi mini ki dawani kapwa sumbu ti ele mini wu wosinda. Woro ani hambwanda, mini kwambu ki mi etisini o nomo hinga mi randani tau kwambu nani mi hanja'ainda nambwe. ⁴ Woro ani mwanji kwambu fo ka hinga o mini a sawekonda. Imbihumbwa metengei naha sembe ani ni mi hasini mwe mwe naha mi ani okokonandaro sumbu hinga apa mi sirinanda nambwe. ⁵ Imbihumbwa sumbu kipe naha mi wosisini apa mi ai hichakohiro. O keke imbihumbwa mi wosindaro sumbu tini mi ai hambwani sembe mi ai hasini metengei naha mi daro hingambwa ya ma da. E, sembe mi ai ha nambwe nawa mini naha ki a sukwani mini ki dau lamu lisindau

tei ahi ti a rani ani ai ra'aikonda. ⁶ Woro sumbu kipe fo ka hinga mi wosindaro o da. Nikolas hima kupu leni miho mi tangindawani ani okwe wui kapwa sumbu keke miho wunu a tangindau.

⁷ “Hima wasamba chele ti Gotri Himamwale ele sios hinga ni sawehambwandau mwanji ti wasamba yayanasini norukweni sa ri mendi. E, hima fori ka au anayendau sumbu ri dikiwa, apa rini ani ohounawa do Himamwale tinga dau me tuko ri numbuni ri ano. Me mwe ti Gotri rupwa we ki kwai enindau.’

Semena pe sios ni mwanji humbwero

⁸ “Mini Semena sios ni okulandau ensel o rini chengi fo mi kaini ka hinga ma rini sawe: ‘Ani andombwa naha a mwasesini ani ai jepisindau. Imbihumbwa ani haro, woro apa hima tape ga do ya ete a da. Wosini do mwanji sawehambwa kunu a humbwendau:

⁹ “‘Ani hambwasindau, ai tau keke nomo ga amwaka tinga kunu ki sirandawani bwarichape naha ku dau ti. Woro apa mini o tini hambwa kei, mini mwa'ambwe miyafu naha dau. Wunjenga Juta hima kupu hinga wu nandau hima ele kunu ni saweholiyandau ti ani hambwandau. Woro wunu Juta hima kupu hinga, mina. Wunu Saiten hima kupu. ¹⁰ Da hinga woni amwaka o ku mendikonda. Woro o tini ku aki kei. Ku mendindau'u! Saiten kunu simiyanehei ki kui nindo ki hima fweleni kalapus tiki o wunu rawarukonda. Wosiwa gisi tapa'angi tapa'angi hinga amwaka ti o ku mendikonda. Woroti kunu sembe ha sumbu kuhi ti ku hanja'ai kei, ma ete ku toronambusini ku hano sumbu okwe ku aki kei. O hinga ku wondawa ichai himamwale ti mwa'ambwe kipe naha foti namani dikiwani handau hinga kunu ani hakonda.

¹¹ “‘Hima wasamba chele ti Gotri Himamwale ele sios hinga ni sawehambwandau mwanji ti wasamba

yayanasini norukweni sa ri mendi. E, hima fori au anayendau sumbu ni ri dikiwa, gumwa ki ai hano sumbu ti walambe hinde apa rini i kumbwa. Minambwe naha.

Pekamam pe sios ni mwanji humbwero

¹² “Mini Pekamam sios ni okulandau ensel o rini chengi fori mi kaini ka hinga ma rini sawe: ‘Ani gumwa mapwa au ga dau gipi huwe laka fotini a torosindau. Woro ani ori hima to do mwanji mini a humbwendau:

¹³ “ ‘Mi ko ki Saiten to king apukolaka hinga ri aulindau ti ani hambwasindau. Woro mini sembe ani ni mi hasini hi ahi ti mi toronambusini sembe ha sumbu mihi ti mi yaninda nambwe. Imbihumbwa kui nindo ki dasini ai mwanji naha ni sirinani ai hi tini amwei ri bwandaro hima ri, Andipas, ni Saiten aulindau ko kuhi o ki rini wu yeni siro. Woro o gisi ki hi ahi ti ku yani nambwe.

¹⁴ Woro ani mwanji kwambu fwele mini a sawekondau. Mi hima tipa fwele Pekamam ko ki ele dau ti, wunu Belam ondiyakandiyaro sumbu tini ete wu torosindau. Belam wosiro sumbu mu mwe ti ka hinga: Imbihumbwa rini Belak ni sawekawesiwani ri ini ele Isurel kipe himiyama hurahama le kapwa sumbu ki wu hichako kinani wui sembe ti ya ri ye. Wosiwani nimba gambo gotri ni haro angu'omwe ni wu asini hima i humwe ni sawe sumbu ya wu wosi. ¹⁵ Woro hingambwa ele mi ko ki dau hima fwele Nikolas hima kupu lei sumbu tini ete wu torosindau. ¹⁶ O keke mini kapwa sumbu mihi tini gumwa ma sisini Gotri ni sembe ma ai ha. E, minambwe mi nawa, kamindache naha mini ki a sukwani ai takisopo ki dau gipi huwe ki ele hima ga nu anayeno.

¹⁷ “ ‘Hima wasamba chele ti Gotri Himamwale ele sios hinga ni sawehambwandau mwanji ti wasamba ti yayanasini norukweni sa ri mendi. E, hima fori au anayendau sumbu ri dikiwa yanisini dau hewen ko kipe ahirahi

ga humokuto wamwa fonga rini ani hano. O humokuto ki hima hambwanda nambwe hi ako foti a kaisiwa, hima hinde apa hambwa kumbwa, o humokuto torono hima tombwa hambwano.'

Taiyataira pe sios ni mwanji hambwero

¹⁸ “Mini Taiyataira sios ni okulandau ensel o rini chengi fori mi kaini ka hinga ma wunu sawe: ‘Ani Gotri Che mwe naha. Miya ahi ti hi tito kwambu naha ki okundani lilinandau hinga, e, seke ahi ti humokuto tusiwani wulangifwalangi naha sirandau hinga, woroto mwanji mini a hambwendau:

¹⁹ “‘Ani ele sumbu mi wosindau tinda ete ani hambwasindau. Ani ele hima keke mi woni hima leni mi okulandau sumbu ti, sembe mwe naha mi hasini ele ai tau mi randau sumbu ti, e, kwambu ki mi etisini ele nomo mi randau sumbu ti okwe ani hambwasindau. Metengei naha mi wondaro sumbu kipe tini dikisini apa kipe naha tumbwa ele sumbu ete mi wosindau ti ani hambwasindau.

²⁰ Woro ani mwanji kwambu fo mini a sawekondau. Mi nindo ki ka humwe, Jesepel, ni nimba mi heindawani ele sumbu hinga ti wosindau. Ka humwe tinjenga ete ti sawendau, “Ani Gotri mwanji bwarakarandau humwe.”

Woro tini ai tau ra himache leni kapwa sumbu ki wunu ti ondiyakandiyandawani hima i humwe sawe sumbu wu wosindani nimba gambo gotri ni haro angu'omwe ti wu andau. O sumbu hinga keke nimba wunu ti gambondau.

²¹ Ani kapwa sumbu tihi ti gumwa ti sisini ani tambwa ti ai ta kinani gisi fwele o tini ani hanja'aisinda. Wosiwani tini kapwa sumbu tihi gumwa ti sisini ani tambwa ti ai ti tano tini ti diyahandau. ²² Woro ma mendi! O humwe ni hahungo omwesika laka ga amwaka tinga o tini ani hakonda. Wosini tini ga kapwa sumbu wondaro hima le, okwe, o sumbu ni gumwa wu sisini sembe ani ni wu ha nambwe nawa, apa nomo ga amwaka omwesika laka tinga

wunu ani ha sindau. ²³ Wondani ti che le okwe wunu a yeni a sikondau. Ete a wowambwa Gotri ni sembe haro hima ele wu hambwakonda, ani ele hima wui sembe ga wui inaka tinga tinda wunu a kilindau. Wosini kapwa sumbu wasa kuhi funda funda ani hano.

²⁴ “Woro apa Taiyataira sios ki dau hima fweleni kunu a sawekondau. Kunu ka humwe ondiyakandiyaro sumbu ni ku sirinani, ka hinga wu sawendau, “Kapwatako naha ki yanisini dau Saiten mwanji” o tini ku toro nambwe. O keke apa kunu a sawendau, nomo fo hinde kunu ani ai ha kumbwa. ²⁵ Woro ele tau ku torosini ku randau ti, ete ku toronambusini ku randawa ani ai ta. ²⁶ E, hima fori o au anaye sumbu ri dikisini ai sumbu ni ri sirinani ele gisi hinga ri humbuwa apa mekupu hima laka hinga rini ani esisiwa rindo ele nuwe ki dau himiyama hurahama ni ri aulindano. ²⁷ Wondani rindo aini kumbo ri torosini hima to hungwe wa'ai tini yehuwawani kapwache kapwache indau hinga wunu ri aulindano. Do tau rini ani hakondau ti, ai Yapai to ele himiyama hurahama ani auli kinani ri ani haro hingambwa rini ani hakondau. ²⁸ Wosini nurumbu ki heindau utu laka hinga ti okwe o rini ani hakonda.

²⁹ “Hima wasamba chele ti Gotri Himamwale ele sios hinga ni sawehambwandau mwanji ti wasamba yayanasinu norukweni sa ri mendi!’

3

Satis pe sios ni mwanji hambwero

¹ “Mini Satis sios ni okulandau ensel o rini chengi fo ma kaini ka hinga ma rini sawe: ‘Ani tapa'angi hatachi fisi Gotri ga randau himamwale ga tapa'angi hatachi fisi isangi lenga ai tapa ki a torosindau. Woroto do mwanji mini a hambwendau:

“Ele sumbu mi wondau tinda ani hambwasindau. Ka hinga mini sawendau ti, doha'a sios to Gotri Himamwale

tinga randau, woro mina, himamwale wuhi tinda hasindau. ² O keke kui tuku tipa ti ma ku hanja'aisini saini ku wohambwakahambwanda. Wondani sembe ha sumbu kuhi fwele raikondau naha ele ni ma ku ai rasaini kwambu ki ku esi. Hinde wowani, ele sumbu mi wosindau ti, ani heiwani ai Gotri miyaningisopo ki kipe naha chikinda nambwe. ³ O keke imbihumbwa ka Gotri mwanji mi mendini mi inaka ki mi torosiro tini mi ai hambwandani kapwa sumbu mihi gumwa mi sisini o mwanji ni ma ete sirinanda. E, tuku tipa mihi mi lekutoni mi sai nambwe ti nawa, mini tambwa hiliya hima hinga a tano. Woro a tano gisi oti hinde apa mi hambwa kumbwa. ⁴ Woro Satis sios kipe hima fwele nika'ari wuhi ti kisi rau nambwe ele da. Wunu nika'ari wamwa wu so'oisini ani ga wu ichi'uchandano. Hinde wowani, wunu hima kipe naha, o sumbu ni chikisini wu dau. ⁵ E, hima fori au anayendau sumbu ni ri dikiwa o nika'ari wamwa hinga ni rini a so'oisini, hi rihi ti himamwale ga dau chengi ki a kaisiro ti apa hinde ani ai somu kumbwa. Mina. Hi rihi ti ai Yapai miyaningisopo ki, e, ele ri ensel lei miyaningisopo ki amwei wunu a sawekonda.

⁶ “Hima wasamba chele ti Gotri Himamwale ele sios hinga ni sawehambwandau mwanji ti wasamba yanasini norukweni sa ri mendi!”

Filatelifiya pe sios ni mwanji humbwero

⁷ “Mini Filatelifiya sios ni okulandau ensel o rini chengi fo mi kaini ka hinga ma rini sawe: ‘Ani kipe naha halayasini a dau hima, wosiwani ani sumbu mwe naha tini rasirandau hima naha. Andombwa Defit i ki a torosindau. O ki ki aka a tukwasiwa, hima fori hinde ri ai dimi kumbwa. Ete wosini o ki kumbwa aka ti ani ai dimisiwa, hima fori hinde ri ai tukwa kumbwa. Woro ori hima to dori mwanji mini a humbwendau:

⁸ “Ele sumbu mi wosindau ti tinda ani hambwasindau. Woro ma hei. Mi miyaningisopo ki aka fo o a tukwasinda. Woro hima fori o tini hinde ri ai dimi kumbwa. Ani hambwanda, kwambuche mihi gamwe o ete dawani hi ahi ti mi yani nambwe o ete mi sirinanda. ⁹ Kale Saiten hima kupu fwele mi hambwanda. Wunu ete wu sawendau, “Nunu Juta hima kupu fo,” woro wunu Juta hima kupu mina, nimba wu gambondau. Apa ma mendi, ele himako wunu a wosiwa wu tani mi seke mu ki takaini wu opulisinimbwa ya wu hambwakonda, ani mini keke a wondau hima naha. ¹⁰ Ele nomo mi kichani ani ni mi nikisinda ki mini a sawero ai mwanji ni mi torosini ete mi sirinandaro ti keke, mini ani aulindawa do nuwe ki dau himiyama hurahama leni simiyaneheino sumbu omwesika sukvano gisi ki sumbu fo mini ki hinde apa sukwa kumbwa, minambwe naha. Mini kipe tumbwa ete mi dano. ¹¹ Ani mini ki metengei naha a sukwakondau. O mwa'ambwe mi torosindau ti, funda ete ma toronambusi. Apa hima fori mi rani mi dikiro keke Gotri ekikinasindau mwa'ambwe mihi ti o mini leningini ra'aikonda. ¹² E, hima fori au anayendau sumbu ti ri dikiwa apa ai Gotri aka kipe naha ni geleyesindau worumbo hinga rini ani esisino. Wosiwa hoko tokwe apa hinde ri ai raru kumbwa. Minambwe naha. Ete ri dawa ai Gotri ri hi ga Gotri ko laka hi tinga o rini a kaisikonda. Gotri ko laka hi mwe ti, Jerusalem ako. Ko mwe ti Gotri to hewen ko ki ri otokunasindau tini ri rawakakondau. Wosini hi ako ahi ti okwe o rini o kaisikonda.

¹³ “Hima wasamba chele ti Gotri ri Himamwale ele sios hinga ni sawehambwandau mwanji ti wasamba yayanasini norukweni sa ri mendi!”

Leotisiya pe sios ni mwanji humbwero

¹⁴ “Mini leotisiya sios ni okulandau ensel o rini chengi mi kaini ka hinga ma rini sawe: ‘Ani ando Mwe Naha.

Wosini Gotri mwanji kipe naha tumbwa a bwandani Gotri hi tini mwe naha ki a sawendau. Gotri ele mwa'ambwe hinga wosiro ti, ele mwa'ambwe mu naha ani ki dau. Worotito do mwanji mini ni a humbwendau:

¹⁵ “Ele sumbu mi wosindau tinda ani hambwasindau. Mini tikiningo naha mina, e, hi naha mina. Woro ai okokona ti mini fo naha kumbwa mi da ki. ¹⁶ Woro mina. Mini hindamiya hinga mi dasini, hi naha hinga mi sira nambwe, tikiningo naha mi sira nambwe. O keke ai takisopo ki mini a taileni a rawakakonda. ¹⁷ Mini ka hinga mi sawendau: “Ani ya mwa'ambwe chele hima naha, mwa'ambwe foti keke ani heifunda nambwe.” Woro mina. Mini kapwa naha ki mi dasini, huruhumba miya naha mi sirasindau. Miya mini sasiwani bwarichape mi dasini hima tapembwa mi dau tini inaka gamweche ri mi ai hambwanda nambwe. ¹⁸ O keke do inaka mini ani handau. Hi tiki uni yinesini(wuinisini) ai lenjilenjinandau gol ahi ti, ya chele hima hinga mwe naha mi sira kinawa o tini ma ra. Wosini hima tapembwa mi dasini huruhumba mi andau keke nika'ari wamwa fo ani ki ma rasini mi so'oini hima tape mihi ma ichaki. Ete wosini miya owendau marasini fo ani ki ma rasini miya mihi ki ma hindisini pwe norukweni mi bwe hei. ¹⁹ E, ani hima fweleni ani okokonano ti, ele hima kapwa sumbu wosiwa mwanji kwambu ki wunu a saweni wui sumbu tini a wonorukwekondau. O keke ele mi wosindau sumbu tini mi hambwafwa'aisini kapwa sumbu mihi gumwa ma ai si. ²⁰ Ma hei! ani lengenumbo rarusirasi ki ani etisini aka a yendau. E, hima fori ai mwanji mendini aka ri tukwawa, a raruni rini ga ahirahi ani awa rini okwe ani ga ahirahi ri akonda. ²¹ Hima fori au anayendau sumbu ri dikiwa, rini ani ohounawa a linindani ani aulindau tei ahi kumbwa funda si litino, ka imbihumbwa ani okwe au anayendau sumbu a dikisini apa ai Yapai ga o ri linindaro tei tenge

rihi ki si linindau hinga.

²² “Hima wasamba chele ti Gotri Himamwale ele sios hinga ni sawehambwandau mwanji ti wasamba yayanasinu norukweni sa ri mendi!” ’

4

Hewen ko ki dau Gotri ni lotu wondau

¹ O mwanji hinga humbusiwani, hewen ko tokwe a mauni ani heiwani aka duwa foti ya tukwasinda. Wosiwani metengei fu ata hinga gini ani sawero takisopo kumbwa apa ani ai mendiwani ka hinga sawe, “Aha'a ki ma sukwawa ichai sukwano mwa'ambwe le mini a mekusi.” ² Ete wowani metengei ete Gotri Himamwale kwambu tinga ani toronambusiwani ani heiwani hima fori King Apukolaka linindau tei ki ya ri lininda. ³ Wosini ri tape ti humokuto fo hi ti, jasipa, e, humokuto naro fo hi ti, koniliyan, hinga ya okunda. Ete wondawani mwahiworo foti King Apukolaka tei o tini jambanisiwani ani heiro ti humokuto mingasumbwe fo hi ti, emeral, hinga. ⁴ O michi kumbwa linindau tei ti 24 hinga o King Apukolaka tei ni jambanisinda. Wosiwani 24 mekupu hima laka le o tei tenge ki ya wu lininda. Kale mekupu hima laka nika'ari wamwa leni wu so'oisini mwa wuhi ki gol ba wosiro mwalinjangwei hinga ni ya wu letisinda. ⁵ King Apukolaka linindau tei o ki niri ki lepakinandau hi tinga niri kundau ata tinga sukwandawani ele ata i nindo ki tumwa fwele ya ginda. Wondawani King Apukolaka tei linindau miyaningisopo tokwe tapa'angi hatachi fisi hambachika ti o ki ya okunda. Kale hambachika tapa'angi hatachi fisi Gotri himamwale leni sawero. ⁶ King Apukolaka litini miyaningisopo ri sindau tokwe mwa'ambwe foti soluwara laka hinga to ya da. Mwa'ambwe mwe ti galasi hinga, halaya naha.

Wondawani opuri'opuri mwa'ambwe fo himamwale ga dau ti, o King Apukolaka linindau tei gamba tokwe wu haweisini ya wu eninda. Ele opuri'opuri mwa'ambwe ele tape wuhi ti, miya lembwa gumwa mapwa wunu talesindau. ⁷ Metengei naha ani heiwani himamwale ga dau mwa'ambwe foti kapwa asa fo, hi ti, laiyon, hinga eninda. Wosini o diya ga ani heiwani bulumakau hura hinga. O gaha ga ani ai heiwani ri miyaningisopo ti hima i miyaningisopo hinga. Wosini jipe naha ki ani heiwani hanga'i hangatandau apokumboni laka hinga. ⁸ Kale himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri wunu funda funda tipi hapa wuhi ti tapa'angi hatachi funda hinga wunu ki dau. Miya wuhi ti miyafo naha, wui tape ti, e, tipi tako wuhi okwe, tinda miya tumbwa. Wondani niliki tapwaki wunu ka hinga wu sawendau,

“Apukolaka Gotri rini ele kwambu ga dau. Rini halaya naha, rini halaya naha, rini halaya naha.

Imbihumbwa ri daro ti, apa ri dani, ichai o ri ai takonda.”

Wunu ka mwanji hinga wu bwandani fai wu kutonda nambwe.

⁹ Kale himamwale ga dau mwa'ambwe wunu ete da ete da Gotri ri litindau tei ki ri linindawani rini ni wu wese'andani wu eripe'aripeni hi rihi tini ya wu rasainda. ¹⁰ Ete wondawani 24 mekupu hima laka le, Gotri tei rihi ki ri linindawani ri miyaningisopo ki wu opulisini ete da ete da Gotri ni ya wu lotu wonda. Wondani mwa wuhi ki wu letindau gol ba wosiro mwalinjangwei wuhi ti ri linindau tei miyaningisopo ki wu humbwe'isini ya wu sawe,

¹¹ “Apukolaka, nui Gotri!

Mini ele hima hinga mini ni wu eripe'aripeni hi mihi wu rasaindani mi kwambu ti tako tokwe wu dano sumbu ti mini ki chikisindau.

Hinde wowani, mindo ele mwa'ambwe hinga tinda mi wosiro. Wosiwani mi okokona kumbwa ele mwa'ambwe hinga tinda ete sukwasini do ya ete da.”

5

Jon benisindau chengi fo ri heiro

¹ Wondawani ri linindau tei tapa mama tokwe ani heiwani benisindau chengi foti ya da. Chengi mwe ti we ga hoko ga himiki tumbwa ete kaisindau. Wosini tapa'angi hatachi fisi pilasita tipa leki o beniro chengi ki ya wu findasinda. ² Wondawani ukume ga dau ensel laka fo ani heiwani hapa tinga ri uchani ka hinga ya ri sawenda, “Hinde na hima kipe forito rini chikisiwa apa doha'a pilasita findasindau ri dungwasini do chengi hungoni lesanano?” ³ Woro hewen ko ki dau hima fori, nuwe ki dau hima fori, e, nuwe ki tiki dau hima fori do chengi hungoni lesanasini kwai kaisindau ri hei nambwe. ⁴ O keke ani ya ete ani ichakanda. Hinde wowani, o chengi hungoni lesanasini kwai heino sumbu ni chikindau hima fori wakini hei nambwe. ⁵ Wondawani mekupu hima laka fori ya ani sawe, “Apa ichaka kei! Ma mendi! Juta hima kupu ki sukwaro hima kapwa asa fo, hi ti, laiyon, hinga o da. Rini Defit anitafenita ki me yongo hinga tingiro. Woro ori hima to au anayendau sumbu ri dikiro. Rindombwa ka tapa'angi hatachi fisi pilasita tipa findasindau ti dungwani o chengi ri hungoni ri lesanakonda.”

Jon Sipisip Che ni heiro

⁶ Wosiwani ani heiwani wu yeni wu siro Sipisip Che hinga ani hambwaro to ya eninda. Rini King Apukolaka linindau tei tinga ele himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri ga ele mekupu hima jambanini litisindau nindo ki ya ri eninda. Ri mwa ki tapa'angi hatachi fisi

mambanga sukwasiwani ri miya ti okwe tapa'angi hatachi fisi ya da. Kale tapa'angi hatachi fisi mwa'ambwe le Gotri ele nuwe mapwa hinga tinda wunu humbwewani wu iro himamwale leni sawendau. ⁷ Ori Sipisip Che ini ka tei ki litisindau hima i tapa mama ki daro chengi oti ya ri ruko. ⁸ O chengi ri rukosiwani ele ki enindaro himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri ga ele 24 mekupu hima laka lenga ori Sipisip Che seke mu tiki takaini ya wu opuli. Ele mekupu hima laka funda funda metako ba fo, hi ti, hap, tinga paura talesindau gol ba wosiro bapi tinga wu torosindau. Kale paura sawendau ti, ele Gotri ni sembe haro hima leto wui uchahambwa leni sawero. ⁹ Wosini hukwa ako foti ka hinga ya wu ra:

“Mindombwa naha ka chengi mi rukoni pilasita findasindau ti mi dungwasini mi lesanano hima hinga mi chikisindau.

Hinde wowani, wunu mini yewani mi haro ti keke mi fi ti ele hima hinga wungwa ti wunu mi jisini Gotri tambwa mi ai wunu mi rataro.

Mwe naha, mindombwa ele hima tiya hinga, ele mwanji gale ba fweleki bwandau hima le, e, ele nuwe mapwa ki dau tape ba fwele okwe, wunu tinda ete mindombwa wungwa wunu mi jiro.

¹⁰ Mini wunu mi wosiwani nui Gotri tau ra puris hima kupu hinga ya wu sira.

Ichai wundo do nuwe ki king apukolaka hinga wu aulino.”

Sipisip Che ri hi tini wu rasaindau

¹¹ Wosini ani ai heiwani ensel miyafo naha lei ata ti ya a mendi. Hima mwe le hinde wunu gendi kumbwa. Wunu niri pe isangi hinga, funda ete kwetikwetisini King Apukolaka linindau tei tinga ele himamwale ga dau mwa'ambwe lenga, e, ele mekupu hima laka lenga ya wunu hawesini wu eninda. ¹² Wosini wu uchani ka hinga ya wu sawe,

“Doriha'a Sipisip Che imbihumbwa wu yeni wu siro hima ri, ka sumbu hinga ri torono hima hinga rini chikisindau.

Ri torono sumbu mwe le kale: Hi omwesika naha ti, ele mwa'ambwe kipe naha ti, hambwa omwesika ti, kwambu omwesika ti, e, hima le hi rihi rasaini rini ni wu eripe'aripendani rini wu wese'andau ti.”

¹³ Wosiwani a mendiwani hewen ko ki dau, nuwe ki dau, nuwe ki tiki dau, e, soluwara we ki dau Gotri wosiro himamwale ga dau ele mwa'ambwe hinga tinda ete hukwa ka hinga ya wu randa,

“King Apukolaka tei ki linindau Gotri ga Sipisip Che ringa fini kumbwa

wese'andau sumbu ti, hi omwesika rasaindau sumbu ti, eripe'aripendau sumbu ti, e, kwambu ti, gisi gisi fini ga ya sa ete da ete da.”

¹⁴ Wondawani ele himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri ka hinga ya wu sawe, “Mwe naha.” Ete wondawani mekupu hima laka ele wu opulisini Gotri hima pi Jisas ni ya wu lotu wonda.

6

Sipisip Che ri chengi ki dau tapa'angi hatachi funda pilasita leni dungwaro

¹ Wosiwani ani heiwani Sipisip Che ori tapa'angi hat-achi fisi pilasita ki findasiro chengi ti ri torosini pilasita funda ri ya ri dungwa. Ete wowani a mendiwani ele himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri wui nindo ki forito mwanji ti niri kundau hinga ri bwani ka hinga ya ri sawe, “Ma ta!” ² Wosiwani ani ai heiwani hima fori saihape torosini hosi wamwa tenge ki ya ri lininda. Ete wondawani au anayeni dikiro mwalinjangwei fotini ya rini ha. Wosiwani rambu fu tapwekendau hima hinga ri ai eti kinani hosi tenge ki ya ri raru.

³ Wosiwanumbwa Sipisip Che ori o chengi kumbwa findasiro pilasita fori ri ai dungwasiwani a mendiwani kale himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri foringa ya sawe, “Ma ta!” ⁴ Wowani hosi naro fitiki naha fori ya sira. Wosiwani o hosi tenge ki litiro hima rini do nuwe kipe himiyama hurahama ele ni ri wosiwa sembe wahapi wuhi ti akini isiwa wunjenga anaye anayeni wu si kinani kwambu ti ya rini ha. Wosini o tau ri ra kinani gipi huwe laka fori ya rini ha.

⁵ Ete wosiwanumbwa Sipisip Che ori o chengi kumbwa findasiro pilasita fotinga numbo namili ki ri ai dungwasiwani a mendiwani ele himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri ba foringa wui nindo ki ka hinga ya sawe, “Ma ta!” Wowani ani ai heiwani hosi ke foti ya da. Hima fori o hosi ke tenge litisini kopi sengendau sikeli hinga fori ri tapa ki ya ri torosinda. ⁶ Wondawani himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri wui nindo ki dau forito bwandau ata gale hinga a mendiwani ka hinga ya ri sawe: “O sikeli mi torosindau ki, hachahungwe funda ki dau witi ti gisi funda riki tau rani torondau ya chiki hinga ki ma senge. Wondani hachahungwe namili ki dau witi hinga fo, hi ti, bali, okwe gisi funda riki tau rani torondau ya chiki hinga ki ma senge. Woro weli ga waini uku ga apa walambe wosi kei.”

⁷ Ete wosiwanumbwa Sipisip Che ori o chengi kumbwa findasindau pilasita fotinga numbo opuri'opuri ki ri ai dungwasiwani a mendiwani ele himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri jipe naha rito ka hinga ya sawe, “Mini ma ta!” ⁸ Wowani ani ai heiwani hosi foti ya da, woro hosi mwe ti mamba naha. O hosi tenge ki linindau hima i hi ti, Handau Sumbu, wu uchasiro. Wondawani Heli rini ni ya sirinanda. Findo do nuwe ki dau ele himiyama hurahama ni nerimbe opuri'opuri wunu huwasiwa ner-

imbe funda rini fi yeni fi sikondau kwambu ti fini hasinda. Findo o kwambu fi torosindau ki, hima fweleni gipi huwe ki wunu yeni sindawa, hima fwele iche ha sumbu ki handawa, hima fwele kapwa siki ki handawa, e, hima fwele do nuwe ki dau kapwa asa leto wunu sewa ya wu hakonda.

⁹ Ete wosiwanumbwa Sipisip Che ori o chengi kumbwa findasindau pilasita fotinga dungwasiwani ani heiwani imbihumbwa haro hima fwelei himamwale ti angu'omwe handau humokuto tei yaro tako ki ya wu da. Hima mwe le imbihumbwa Gotri mwanji tini kwambu naha ki torosini wu bwandawani wui miho le wunu yewani haro hima tiya. ¹⁰ Woro ele haro hima i himamwale to hapa tinga wu uchani ya wu sawe, “Ele kwambu hinga dau King Apukolaka, mini halaya naha mi dasini sumbu mwe naha tumbwa mi wosindau. Gisi geni hinga isiwa dele nuwe ki dau himiyama hurahama wunu mi kotimwoni fi wasa nuhi wunu mi chikino?” ¹¹ Wowani nika'ari wamwa le funda funda wunu ri hasini ka hinga ya wunu sawe: “Kamindache ma ku himatisiwa pwe, kui miho le tani kunu yero hingambwa kui tau hinga numbwa randau hima lenga kui hiparakambwe lenga wunu yeni siwa Gotri wu ha kinani gendini owesiro nerimbe hinga chikiwambwa o gisi naha ki Gotri fi wasa kuhi o wunu chikikonda.”

¹² Wosiwanumbwa Sipisip Che ori o chengi findasiro pilasita foringa numbo tapa'angi hatachi funda ki ya ri ai dungwa. Wowani ani heiwani minawe laka ti do nuwe ki ya di. Ete wokoni tapwaki nika ti hungwe ke tini heindau hinga ke naha ya sira. Wowani nikahako ti hima fi hinga naro naha ya sira. ¹³ Wondawani isangi le gimba mwe le nipi nambwe ausuwa to sini sumbwe lengimani sikandau hinga do nuwe ki ele hinga ya sikanda. ¹⁴ Ete wondawani niri ti chengi tini beni beni indau hinga ini

ya humbu. Wondawani kimba le, e, ele ko cheche ele michi ki wu daro ti wunu sikikoni ya wunu ra'ai. ¹⁵ Ete wondawani do nuwe ni aulindau king apukolaka le, hi chele hima le, au anayendau hima wui apukolaka le, ya chele hima le, talihapa ga dau hima laka le, nindumwasari tau randau hima le, e, nomo nambwe lalaunasini dau hima le, wunu tinda ete nuwe sopusu tiki wu rarundani kimba ki dau humokuto go sopusu leki ya wu rarunda. ¹⁶ Wosini ele kimba ga humokuto lenga wu uchani ya wu sawe, "King Apukolaka linindau tei ki litindau Gotri nui miyaningisopo nunu heino keke, e, Sipisip Che ri ri sembe enge ti nunu ano ti keke, ma behenguni sikani nunu yekicha. ¹⁷ Hinde wowani, ka fi sembe enge fi ani kapwa sumbu wasa nunu fi hano gisi ti apa o sirahito. Woro namoto kwambu tiki etisini ka sumbu sukwanu ti dikino?"

7

144,000 Isurel hima le Gotri wupa tini wu tororo

¹ Kale sumbu hinga tinda sukwanu humbusiwani ani heiwani ensel opuri'opuri nuwe soko opuri'opuri ki ya wu eninda. Wosini o nuwe soko opuri'opuri ki wu etisini ausuwa sini nuwe ti, soluwara ti, e, mete'amwa le ra'aino ti keke ya wu toronambusi. ² Wosiwani ani ai heiwani nika sukwandau mapwa tokwe ensel fori ya sukwa. O ensel himamwale ga dau Gotri ri wupa wo mwa'ambwe fotini ri torosini nuwe ga soluwara ga walambe wosino kwambu tororo ensel opuri'opuri ele ni ka hinga ya wunu ri uchani sawe, ³ "Apa nuwe ti, soluwara ti, e, mete'amwa le amahani walambe ku wosi kei. Gotri tau ra himache ri wui mwakambe ki wupa wunu nu wosisiwa pwe, ele mwa'ambwe hinga walambe ku bwe wosi." ⁴ Wosiwani ani ai mendiwani ele himiyama hurahama wupa wunu wosisiro ti gendiwani 144,000 hinga ya sukwa. Wunu

Isurel ki sukwaro ele tapa'angi tapa'angi hatachi fisi hima mu lei anitafenita lembwa. ⁵ Wui nindo ki 12,000 hima le Juta hima kupu ki sirawani, 12,000 hima le Rupen hima kupu ki sirawani, 12,000 hima le Gat hima kupu ki sirawani, ⁶ 12,000 hima le Asa hima kupu ku sirawani, 12,000 hima le Napitalai hima kupu ki sirawani, 12,000 hima le Manasa hima kupu ku sirawani, ⁷ 12,000 hima le Simiyon hima kupu ki sirawani, 12,000 hima le Lifai hima kupu ki sirawani, 12,000 hima le Isaka hima kupu ki sirawani, ⁸ 12,000 hima le Sepulan hima kupu ki sirawani, 12,000 hima le Josep hima kupu ki sirawani, e, 12,000 hima le Benesamin hima kupu ki ya sira. Dele hima nerimbe to Gotri wupa wu tororo.

Himiyama hurahama miyafu naha Gotri ni wu lotu wondau

⁹ Ele mwa'ambwe hinga sukwani humbusiwani, ani ai heiwani himiyama hurahama miyafu naha wu wausini ya wu da. Ele hima hinde hinga apa wunu gendi kumbwa. Kale himiyama hurahama wu wauro ti, gapi-man aulisindau ele nuwe mapwa ki, tape ba fweleki, ele ko tiya ki, e, ele mwanji gale ba fweleki wu tani wu wausini King Apukolaka linindau tei ga Sipisip Che ringa fi miyaningisopo ki ya wu eninda. Wunu nika'ari wamwa laka lembwa wu so'oisini chika kopika hinga le wui tapa ki ya wu torosinda. ¹⁰ Wosini hapa tinga wu uchani ka hinga ya wu sawe, “Nunu ai rataro sumbu ti, King Apukolaka linindau tei ki litiro Gotri ga ri Sipisip Che ga fini ki siraro.”

¹¹ Wosiwani ele ensel le, King Apukolaka linindau tei tinga, ele mekupu hima laka lenga, e, ele himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri lenga wunu jambanisini enindaro leto o tei miyaningisopo ki wu opulini Gotri ni ya wu lotu wo. ¹² Wosini ka hinga ya wu sawe: “Mwe mwe naha! Eripe'aripe sumbu ti, hi omwesika laka ti, hambwa laka ti, wese'a sumbu ti, lotu wo sumbu ti, e, ele kwambu

ambwe kwambu ambwe, dele sumbu hinga tinda nui Gotri kumbwa ya sa ete da ete da. Mwe naha!”

Kale himako wui amwaka ti humburo

¹³ Wosiwani ele mekupu hima laka forito ya ri ani sawe, “Kale bai nika'ari wamwa huwe so'oiro himako, kale hinde na hima? So mapwa ki wu taro?”

¹⁴ Ete wowani mwanji wasa ka hinga ya rini a sawe, “Mekupu laka, minjenga mi hambwasindau.” Wowani ya ri ani sawe, “Ele hima tiya ka kapwa naha nomo sirano gisi tini kwambu wu fweni wu dikisini Sipisip Che ri fi ki nika'ari wuhi wu yokowani wamwa naha siraro.” ¹⁵ O keke wunu Gotri linindau tei ri miyaningisopo naha ki wu enindani niliki tapwaki rini lotu wondau aka kipe naha rihi ki ri tau tini ya wu randa. Wondawani Gotri o tei tenge ki litisini rinjenga ya wunu ri aulinda. ¹⁶ Wondawa iche ha sumbu tinga inaka hi sai sumbu tinga hinde apa ai wunu sukwa kumbwa. Nika ti wunu yendawa mihiwahai ti hinde apa ai wunu a kumbwa. ¹⁷ Hinde wowani, Sipisip Che ri King Apukolaka tei nindo naha ki ri dasini rindo wunu aulino hima hinga ya ri dakonda. Wosini rindo wunu ra ra ukutiwa tokwe wunu ra'aiwa himamwale ga dau uku sumbwe ya wu akonda. Wowa Gotri wu ichakandaro meri'uku wuhi ti tinda ete ri hindisiwa wu ai wu ichaka hinga.”

8

Sipisip Che ri tapa'angi hatachi fisi pilasita jipe naha ri dungwaro

¹ Ete wosiwanumbwa Sipisip Che ri tapa'angi hatachi fisi pilasita jipe naha ti o chengi kumbwa findasiro ri dungwawani hewen ko ki mwanji foti bwa nambwe anasisowe nambwe amwa huwe hingache ya i.

² Wosiwanumbwa da hinga woni ani heiwani tapa'angi

hatachi fisi ensel le Gotri miyaningisopo ki ya wu eninda. Wondawani tapa'angi hatachi fisi fu le ya wunu ri ha.

³ Wosiwani ensel forito paura owendau gol ki wosiro peleti fo ri torosini ri tani Gotri ni mwa'ambwe handau tei takai ki ya ri eninda. Wondawani ele himiyama hurahama wui Gotri ni uchahambwa sumbu ga i kinani hi ki tuwani kuwa kipe naha tandau paura miyafu naha ya rini ha, wosiwa Gotri litindau tei miyaningisopo ki dau gol ba yaro tei ki ri tu kinani. ⁴ Wosiwani o paura ni ri tuwani kuwa kipe naha indau hi ki tinga ele himiyama hurahama wui Gotri ni uchahambwa sumbu tinga raukoni ensel tapa hanja'aisini Gotri miyaningisopo tokwe ya i. ⁵ Wosini o ensel paura owendau peleti ri torosini hilama ri tapuni o peleti tenge ki ri owesini nuwe tokwe yesinani ri humbwewani ya rai. Wokowani ata ti niri tiki mwa kundau hinga gini lewaunakowani nuwe ki minawe ti ya di.

Opuri'opuri ensel leto fu wuichiro

⁶ Ete wosiwanumbwa ele tapa'angi hatachi fisi ensel le tapa'angi hatachi fisi fu le wu tororo leto wuichi kinani ya wu otokuna.

⁷ Wosini mwasero ensel rito fu rihi ri wuichiwani me tukoche hinga siraro aisi ti hi tinga fi tinga anahulehusiro ti sirawani yesinani nuwe tokwe ya rawaka. Wosiwani mete'amwa ga nuwe ga nerimbe namili huwasiro fotini ya u. Ele ki sumbwe hinga do nuwe ki daro ti tinda ete hi ti ya ete u.

⁸ Ete wosiwani mwaseni wuichiro ensel ri diya ki foringa ri fu ti ri wuichiwani mwa'ambwe foti, kimba laka hinga, hi omwesika laka undau tini rawakawani soluwara we tiki ya rai. Wowani soluwara oti tipa namili huwasiro tipa fo tokwe hima fi hinga jamekoni ya ete sira. ⁹ Wokowani soluwara ki daro himamwale chele

mwa'ambwe, o fi hinga siraro ki daro leto funda ete ya ha. Wondawani fwa ki indau sipi le, o fi hinga siraro kumbwa daro le okwe tinda ete walambe ya wunu i.

¹⁰ Ete wosiwanumbwa kapi ensel fisi diya ki utu oti sikani fonga fu rihi ti ya ri wuichi. Ete wowani utu laka foti chika to okundau hinga hi omwesika naha okukoni niri tini hanja'aisini nuwe tokwe ya sika. Wokoni do nuwe ki dau fwa hinga nerimbe namili huwaro nerimbe fo hinga ki utu oti sikani ele wui fwatoroche hinga tinga ete wunu ki ya raini i. ¹¹ Ka utu, hi ti ka hinga wu uchanda, “Kwe Chele Marasini.” Woro ka utu rairo fwa nerimbe funda ki uku ti kwe naha tumbwa ya sira. O keke hima miyafu ele fwa ni wu awani sembe we wuhi tiki ele fwa to kwai hi hinga wunu uni bisewani ya wu handa.

¹² Ete wosiwanumbwa kale ensel namili diya ki foringa fu rihi ti ya ri wuichi. Ete wowani tapwaki nika ti, e, niliki nika ti tokwe namili huwasiro tokwe fotini ya ye. Wokoni isangi le okwe kita namili humwasiro kita fotini ya wunu ye. Ete wosisiwani wu okundau amwa tawani yero tokwe tinda ete ya hundu. O keke tapwaki tiki yero tokwe ya hasinda. Wosiwani niliki tiki yero tokwe hundusinda.

¹³ Wosiwani ani heiwani apwekumboni laka foti niri nindo ki ya hanganda. Wondani a mendiwani hapa tinga uchani ya ri sawe, “Aiyo, aiyo, aiyo, kale kai nuwe ki dau hima keke fiya huruhumba naha. Hinde wowani, ele ensel namili jipe fu wuhi ti wu wuichiwa kale kai nuwe ki dau himiyama hurahama nomo omwesika ki wu rakondau!”

9

Kale ensel opuri'opuri diya ki dau ensel fori fu wuichiro

¹ Ete wosiwanumbwa kale ensel opuri'opuri diya ki foringa fu rihi ti ya ri wuichi. Ete wowani ani heiwani isangi foti gwani hewen ko ti hanja'aisini nuwe tokwe ya

sika. Ri sikakowani kaimbwa naha ambwenda nambwe wa tukwandau ki ti ya rini ha. ² Wosiwani ri sikani o wa ri tukwawani o wa ki humokuto tusiwani wuinindau masini laka we ki saindau hinga, hiki omwesika naha ti ya sukwa. Ka hiki wa ki sukwani tapwaki nika ga niri tinga fini yohowani ya hundu. ³ Wokowani omwengape le o hiki we ki wu sirani nuwe tokwe ya wu rai. Wu raini nuwe ki dasini hima ni sendau namindawapi hinga ya wu wa'ai. ⁴ Wunu mwanji ka hinga wu tororo: "Kunu apa ki le, me le, e, ele kupucha ba fwele do nuwe ki dau apa ku a kei. Minambwe naha. Kunu mwakambe ki Gotri wupa wo nambwe hima leni ma ku se. ⁵ Amwaka tunumbwa ma wunu ku handawa sa ini nika tapa'angi tumbwa sa ambwe. Apa wunu yeni si kei." Do omwengape hima leni sewani mendindau amwaka ti, namindawapi sewani amwaka tumbwa mendindau hinga. ⁶ Woro ka gisi ki hima le wu hano numbo tini o wu waki wakifukonda. O mwe naha wu ha ki wu okokonandano. Woro hima handau bomo ti apahime naha dakondau.

⁷ Kale omwengape ani heiwani hosi to au anaye ki otokifotokisindau hinga. Mwa wuhi ki gol ba wosiro hati hinga ni wu letisindau. E, miyaningisopo wuhi ti hima i miyaningisopo hinga. ⁸ Mwa kopika wuhi le huwe laka, hacha humwe le mwa kopika hinga. Fu wuhi le kapwa asa laiyon le fu hinga. ⁹ Inaka wuhi le kapa ki wosiro siyoti ni wu so'oisindau. Tipihapa wuhi le omwe longondau kari miyafu naha leto au anaye ki iwani yetukwerinani ata omwesika naha gindau hinga naha ya gindau. ¹⁰ Gini wuhi ti namindawapi gini hinga. Hima ni yehekuwani amwaka naha mendindau fu hinga ti o gini tokwe dau. O fu kwambu naha, hima leni yehekundawa nika tapa'angi tumbwa amwaka omwesika wu mendikondau. ¹¹ Mekupu hima laka wuhi fo, king apukolaka hinga o da. Kari king apukolaka rini ka kaimbwa naha ambwenda nambwe wa

laka ni aulindau ensel. Hipuru mwanji ki ori ensel ni ka hinga wu uchandau, Ambaton. Woro Girik mwanji ki ka hinga wu uchandau, Apoliyon. O mwanji mwe ti ka hinga: Ele mwa'ambwe ni walambe naha wosindau hima.

¹² Ma mendi! Mwaseni sukwakondau nomo laka humburo. Woro nomo laka fisi ete dau, waya sukwakonda.

Kale ensel tapa'angi diya ki dau ensel fori fu wuichiro

¹³ Ete wosiwanumbwa kale ensel tapa'angi diya ki foringa fu rihi ti ri wuichiwani a mendiwani tumwa foti, Gotri miyaningisopo ki dau gol ba yaro humokuto tei soko opuri'opuri ki dau ele opuri'opuri mambanga nindo naha ki ya ucha. ¹⁴ Wosini kale ensel tapa'angi diya ki etiro ensel ori fu rihi ri torosini dawani ya rini sawe, “Kale Yufuretis gara laka ki kalapus woro ensel opuri'opuri le, ma wunu hanja'aiwa sa wu i.” ¹⁵ Wowani ele ensel opuri'opuri ri hanja'aiwani do nuwe ki dau ele himiyama hurahama nerimbe namili wunu huwaro nerimbe fotini tinda wu yeni wu si ki ya wu i. Woro kale ensel Gotri wunu otokunasiwani ele hima ni wu yeno amwa naha tini, gisi naha tini, nika naha tini, e, asama naha tini ete wu nikisindaro. ¹⁶ Ele au anaye himache hosi tenge ki wu linindawani uchawani a mendiro ti 200 miliyon hinga sawero. ¹⁷ Tukuyaneheindau hinga ani hei wani hosi tenge ki linindau hima le wui sumbu ti ka hinga: Kapa ki wosiro siyoti wu so'oisindau ti, naro naha hi hinga okundau, keringwinji, e, mweheruku. Mwa wuhi ti hima sendau asa, laiyon, hinga. E, wui takisopo we ki hi ti, hiki ti, e, humokuto fo hi ti, salifa, undau hinga to sukwani ya inda. ¹⁸ Kale mwa'ambwe namili, hi ti, hiki ti, e, salifa undau ti, ele to do nuwe ki dau himiyama hurahama le nerimbe namili huwasiro nerimbe fotini yeni sikonda. ¹⁹ Kale hosi wui au anayendau kwambu ti takisopo wuhi tiki, e, gini

wuhi tiki dau. Ele hosi gini hopo hinga, mwa chele, woro ele ki hima leni walambe sumbu wu wosindau.

²⁰ Kale mwa'ambwe namili to wunu yewani wu ha nambwe hima leto wu dasini hima tapa ki wu wosiro mwa'ambwe leni gumwa tokwe wu si nambwe. Wunu ele himamwale kapwa ni wu lotu wondau sumbu ti wu hanja'ai nambwe. Wunu, gol, silifa, buras, humokuto, e, meti'amwa ele ki wu wosiro nimba gambo gotri wuhi, heinda nambwe, mendinda nambwe, e, ichi'uchanda nambwe, ele gotri ni wu lotu wondau sumbu ti wu hara'ai nambwe. ²¹ Kale hima, hima yeni sindau sumbu wuhi ti, wasisaya wosindau sumbu wuhi ti, hima i humwe sawe sumbu wuhi ti, e, hili ya sumbu wuhi ti gumwa wu si nambwe.

10

Ensel Jon ni buku hawani aro

¹ Ele mwa'ambwe ini humbusiwani ani ai heiwani ensel kwambu fori hewen ko ri andosini ya sika. Hima tape rihi niri wamwa tombwa rini yohosiwani mwahiworo ti mwa tenge rihi ki ya da. Wosiwani miyaningisopo rihi ti tapwaki nika hinga okundawani, seke rihi ti worumbo hinga dawani hi ti o ki haweisini okundani ya da. ² Wosiwani tapa rihi ki beniro chengiche kamindache hungosiwani ri torosinda. Wosini seke mama rihi ti soluwara tenge ki ri yitisini, seke usanji rihi ti nuwe tiki ya ri yitisi. ³ Wosini ata ti hima sendau asa, laiyon, to gindau hinga hapa tinga ya ri gi. O hinga ri giwani tapa'angi hatachi fisi niri wamwa ti ete kururumbararakoni mwanji wuhi ti ya wu bwa. ⁴ Kale tapa'angi hatachi fisi niri wamwa kururumbararani mwanji wuhi ti wu bwasiwani, o mwanji ni a kaikoni a mendiwani mwanji foti hewen ko tiki ka hinga ya ani sawe, “Dele tapa'angi hatachi fisi niri wamwa

kururumbararani bwaro mwanji ti apa chengi tiki kai kei. Mi sembe kumbwa ma torosiwa sa ete da.”

⁵ Ete wosiwani mwaseni ani heiwani seke angi ti soluwara tenge ki yitisini, e, seke angi ti nuwe ki yitisiro ensel tombwa hewen ko ki tapa mama rihi ti ya ri rasai. ⁶ Wosini ete da ete dau himamwale ga dau Gotri, hewen ga o ki dau mwa'ambwe le, nuwe tinga nuwe ki dau mwa'ambwe le, e, soluwara tinga o ki dau mwa'ambwe leni wosiro Gotri, hi rihi tiki kari kau mwe naha ya ri na. Wosini ka hinga ya ri sawe, “Gisi mwe takaihiro. Gotri hinde apa kunu nikisi kumbwa. ⁷ Mina. Kale ensel tapa'angi hatachi funda diya ki etiro ensel jipe naha ri fu rihi ti ri wuichiwa fu ata sukwano gisi naha ki Gotri hima ni yanisiwani daro inaka rihi kumbwa hambwaro sumbu ti ya ri wosikonda, imbihumbwa ri mwanji ni bwarakaran-daro himache rihi leni ri sawehambwaro hinga.”

⁸ Wosiwani ani ai mendiwani mwaseni a mendiro mwanji gale tombwa hewen ko ki kau ka hinga ya ai ani sawe, “Ma ini, seke angi soluwara ki yitisini seke angi nuwe ki yitisindau o ensel tapa ki dau beniro chengi, hungosiwani dau ti, ma toro.” ⁹ Ete wowani ani ini ori ensel ni ya a sawe, “O chengiche mi torosindau ti ma ani ha.” Wowani ya ri ani sawe, “Mi torosini ma nimba a. Mi awa takisopo mihi ki mwanungwa uku tini andau hinga, e, sembe mihi ki raiwa kwe to bikandau hinga.” ¹⁰ O mwanji hinga ri ani sawesiwani ensel tapa tenge ki daro chengiche oti a torosini ya ani a. Ani awani takisopo rihi ki mwanungwa uku hinga muningi naha, e, sembe ahi ki kwe hinga ya ani bikani i.

¹¹ Wosiwani ya wu ani sawe, “Mini do nuwe mapwa laka ki dau ele hima tape ba fwele, ele mwanji gale ba fwele, e, ele king apukolaka, wunu ki sukwakondau sumbu ti Gotri mwanji hinga numbo fonga ma ai bwarakarani inda.”

11

Hima fisi Gotri mwanji fi bwaro

¹ Wosini aka chikindau kumbo foti hima to diyandau kumbo hinga wu ani hasini ya wu ani sawe, “Ma saini Gotri aka kipe naha tinga angu'omwe tundau tei tinga ma fini chikinehei. Wosini Gotri ni lotu wondau himiyama hurahama leni ma wunu gendinehei. ² Woro apa Gotri aka kipe naha aka lengu tokwe dau apweli tini chikinehei kei, oti ma hanja'ai. Hinde wowani, o michi oti hima ba fwelei michi. Wundo o ko laka kipe naha ki au seke wu bairidano nika ti 42 hinga. ³ Wondawa ai hi tini amwei saweno hima fisi a humbwewa ai mwanji fi bwa ki fi ikoni beki simba foti nika'ari hinga fi injisini fi ini ai mwanji ti ele hima ni 1,260 gisi hinga ki fi bwandakonda.”

⁴ Kapi hima fisi olif me fisi hinga, do nuwe aulindau Apukolaka i miyaningisopo ki lisisiwani okundau lamu hinga. ⁵ E, hima fwele kapi hima ni walambe sumbu fini wu wosi ki wu simiyaneheiwa hi ti fi takisopo ki sirani ele fi miho ni o ukonda. Ei, mwe mwe naha, hima le kapwa sumbu fini wosi ki wu simiyaneheiwa o kapwa sumbu wu wosiro ti keke ete wu hano. ⁶ Woro fini ki niri kupu torono kwambu dawani fi sawesiwa Gotri mwanji ti fi bwarakarano gisi ti mwa hinde ye kumbwa. Fini fwa ti sawewa hima fi hinga sirano kwambu ti fini ki dau. E, nuwe ki dau himiyama hurahama leni walambe wunu ino sumbu ba fwele fi wosino kwambu ti fini ki dawani gisi gisi ele sumbu hinga fi wosi kinawa apa fi wosindano.

⁷ Kapi hima Gotri mwanji ti fi bwani fi humbusiwa, fuku pe kapwa asa ti ambwenda nambwe wa laka ki dau ti, o wa andosini sukwani fini ga ya wu anayekonda. Wosini fini ni yitirakaisini fini yeni sikonda. ⁸ Wosiwa hima tape dinga fihiti ti mwanji yepi ki Sotom ga Isip ga wu nandau o ko laka numbo ki opi tukuyandakonda.

Woro o ko laka kumbwa imbihumbwa fi Apukolaka me yapweke ki wu yewani haro. ⁹ Wosiwa ele hima tape ba fwele, ele nuwe mapwa ki dau hima le, ele mwanji gale ba fweleki bwandau hima le, e, ele hima mu ba fwele, wunu tinda ete fi hima tape ti gisi namili ini gisi foi gisi tipa ki ya fini wu misindakonda. Wosiwa hima fwele fi hima tape dinga ti eini si kinani wu bwawa hinde apa wunu ohouna kumbwa. ¹⁰ Kapi hima fisi fi haro keke nuwe pe hima le akiperakipe wu ani wu eripe'aripeni hukwa ti wu randani mwa'ambwe le nau anatorondau hinga ya wu anaha anahakonda. Hinde wowani, kapi mwanji bwarakarandaro hima pi fini amwaka omwesika naha wunu fi handaro.

¹¹ Gisi namili ini gisi foi tipa ti humbusiwani Gotri to hima rasaindau ausuwa ti humbwewani tani opi hima ki ya ai raru. Wowani fi saini fi etiwani ele himiyama hurahama miyafu fini heikoni aki omwesika laka ki ya wu aki. ¹² Wondawani fi mendiwani hewen ko ki tumwa foti ka hinga uchani fini sawe, "Kini aha'a ki ma ki sukwa." Wowani niri wamwa tiki fi rarusini hewen ko tokwe fi rauwani ele fi miho fini wu heindawani ya fi rau. ¹³ Wosiwani o amwa naha kumbwa minawe omwesika laka ti dikoni o ko laka tipa tapa'angi tapa'angi huwasiro tipa foti walambe ya i. O hinga wosiwani 7,000 himiyama hurahama ya wu ha. Wowani ele dau himiyama hurahama leto o tini wu heindau tinga wu akini hewen pe Gotri hi tini ya wu rasainda.

¹⁴ Ma mendi. Mwasero nomo laka diya ki sukwakondau nomo laka humburo. Kamindache naha, nomo laka fonga o ai sukwakonda.

Kale ensel tapa'angi hatachi funda diya ki etiro ensel jipe naha to fu wuichiro

¹⁵ Ete wosiwanumbwa kale ensel tapa'angi hatachi funda diya ki etiro ensel jipe naha to fu rihi ri wuichiwani tumwa fwele hewen ko ki wu uchani ka hinga ya wu sawe, “Apa naha ki nui Apukolaka ga ri Kurais ga findo do nuwe aulino kwambu ti fi torohiro. Findo ele mwa'ambwe ni fi aulisini ete da ete dano!” ¹⁶ Wowani Gotri miyaningisopo tokwe dau tei tenge ki litindau 24 mekupu hima laka leto wu opulisini Gotri ni ya wu lotu wonda. ¹⁷ Wondani ya wu sawe,

“Apukolaka Gotri, ele kwambu hinga mini kumbwa dau.

Mini imbihumbwa mi dasini apa okwe ya ete mi dau.

Woro o mini ki dau kwambu mi toronambusini kwambu naha ki mi aulino sumbu mihi ti mi rasaikondau.

O keke mini ni nu wese'andau.

¹⁸ Hima ba fwele wunu sembe enge andaro,

woro sembe enge a mihi to amwei sukwahiro.

Apa haro hima leto koti tiki wu etikondau gisi.

E, apa ele mi tau randaro hima le, ele mi mwanji bwarakarandaro hima le, mi himiyama hurahama le, mini ni akisini mi tako tokwe daro hima le, e, hi chele hima lenga hi nambwe hima lenga sumbu kipe wasa wuhi ti ya wunu mi hakonda.

Wondani do nuwe ni walambe sumbu wosindaro hima leni walambe sumbu o ya wunu mi wosikonda!”

¹⁹ O mwanji hinga wu bwasiwani Gotri aka kipe naha hewen ko ki dau ti ya tukwa. Wosiwani ani heiwani Gotri ga mwanji bwani injiro chengi tini rawairo bokis ti kwai ya da. Ete wosiwani niri tiki okundau hi ti okukowani ata omwesika laka ki niri ti kururubararawani minawe ti dikoni me tukoche hinga siraro aisi ti ya sika.

¹ Wondawani niri tiki wupa wo mwa'ambwe foti ya sukwa. Wupa wo mwa'ambwe mwe ti ka hinga: Humwe foti tapwaki nika tini nika'ari hinga ti injisini niliki nika tini seke tihi tiki ya ti yitisi. Wosini tapa'angi tapa'angi hatachi fisi isangi le hati hinga mwa tihi ki ya ti letisi.

² Woro o humwe sembe tinga dasini che rano amwa takaiwani amwaka ti omwesika naha ki ti mendindani ata ti omwesika naha ti ya ti ginda. ³ Wosiwani wupa wo mwa'ambwe fotinga niri tiki ya ai sukwa. Wupa wo mwa'ambwe mwe ti ka hinga: Seke chele hopo laka foti ya da. Hopo tape mwe ti naro. Mwa rihi ti tapa'angi hatachi fisi. Mambangarihi sukwasindau ti tapa'angi tapa'angi. Wosiwani tapa'angi hatachi fisi king apukolaka letindau hati ti ele mwa rihi ki ya ri letisinda. ⁴ Gini rihi ki niri tiki dau isangi le nerimbe namili huwaro nerimbe fotini tikisapu hinga gaurupwetini torosini nuwe tokwe ya ri rawaka. Ka hopo o humwe che rakondau miyaningisopo tokwe enindani o humwe che rawa o amwa kumbwa o che ri a kinani ya ri nikisinda. ⁵ Dani ini o humwe hurahama che ya ti ra. Kari che ichakai aini ki wosiro kumbo ri torosini ele himiyama hurahama hinga tinda ri aulikondau. O humwe o che ti rawani rini toroni rakauni King Apukolaka Gotri linindau tei mu tiki ya rini ra'ai. ⁶ Ete wowani o humwe hima da nambwe michi tiki akini ya ti i. Ka michi o Gotri to tini keke otokunasiro. O michi ki ti ini ti dawa 1,260 gisi hinga ahirahi le tini wu yakwandakonda.

⁷ Wondawani au laka foti hewen ko tiki kau ya sukwa. Maikel ga ele ri ensel lenga o seke chele hopo laka ga au anaye ki wu ini ya wu anaye. Wosiwani o hopo ga ele ri himache lenga, ele Gotri ensel hima lenga wasamba wasa ya wu anaye. ⁸ Woro ori hopo ga ele ri himache ga au wu anayeni wu diki nambwe ti keke hewen ko tiki

hinde apa wu da kumbwa. ⁹ O keke seke chele hopo laka o rini toroni nuwe tokwe ya rini rawaka. Ka hopo rini imbihumbwa ki ete ri daro, hi rihi foti Saiten, foti, Dewel. Dewel mwanji mwe ti ka hinga: “Hima Leni Seke Soko Tokwe Yendau Hima.” Rindombwa do nuwe ki dau ele hima ni ri gambondau. O keke rini ga ele ri himache lenga nuwe tokwe wunu tororawakaro.

¹⁰ Wosiwani a mendiwani hewen ko tiki tumwa foti hapa tinga ka hinga ya ucha, “Apa nui Gotri nunu ai ratahiro. King Apukolaka hinga etisini ri aulindau kwambu rihi ti amwei naha sukwahiro. Ri hambwewani taro Kurais to kwambu rihi ti ri mekuhiro. Hinde wowani, ori hima niliki tapwaki nui hiparakambwe leni Gotri miyaningsipopo ki seke soko tokwe yendaro ti, apa rini toroni rawaihiro. ¹¹ Nui hiparakambwe le Sipisip Che ri fi tiki kwambu wu fwesini ri mwanji ti wu bwandaro. Woro o sumbu keke au anayendau sumbu ti wui miho, Saiten, ni wu dikiro. Wunu do nuwe ki wui hima tape tini wu enepe ki wu hambwa nambwe. Mina. Wunu wui miho le wunu yeni sino tini wu akini lembeni nambwe. ¹² O keke mini hewen ga mini ki kau dau hima lenga, kunu ma ku eripe'aripe. Woro mini nuwe ga, mini soluwara ga, kini hambwafwa'ai! Nomo laka foti kini ki o sukwakonda! Hinde wowani, Saiten kini tambwa o raihiro. Wosini sembe enge omwesika naha ki o ri anda. Hinde wowani, gisi faiche naha rihi ete dau tini o ri hambwanda.”

¹³ Ka seke chele hopo laka ni nuwe tokwe rawakawani o sumbu ni ri heini ri hambwasini sembe enge ri akoni ka hurahama che raro humwe ni ya ri engina. ¹⁴ Ete wowani o humwe ni apwekumboni laka i tipihapa fisi ya tini hasi. Wosiwa o hopo laka ki takaini ti dano keke ti hangani hima da nambwe michi tihi tiki ti ini ti yanisiwa asama namili ini asama foi tipa ki ahirahi le tini yakwanda ki. ¹⁵ Ete wowani o hopo takimahai ri yawani fwa hinga tito

o hopo takisopo ki ya sukwa. Ete wowani o fwa gara laka hinga talekoni o humwe ni ya sirinani i. O hopo rini ete ri hambwaro, o fwa to sa ini o humwe sa yewali. ¹⁶ Woro mina! Nuwe tito o humwe ni okulani tinjenga takisopo hinga haunasiwani o hopo takimahai yaro fwa oti nuwe sopu tiki ya rai. ¹⁷ Ete wowani seke chele hopo laka oti o humwe ni sembe enge omwesika ti ya ri a. Wokoni ti chechehimache, ele himiyama hurahama Gotri lo mwanji ni sirinandau hima lenga Jisas hi tini amwei bwandani rini ni sirinandau hima lenga, wunu ga au anaye ki ya ri i. ¹⁸ Wosini o hopo soluwara hapimwai tenge ki ya ri eti.

13

Fuku pe kapwa asa fisi sukwaro

¹ Wosiwani ani heiwani fuku pe kapwa asa foti soluwara ki ya sukwa. Mwa rihi ti tapa'angi hatachi fisi, e, mambanga rihi ti tapa'angi tapa'angi. Mambanga rihi leki king himako letindau hati hinga ti mambanga chikini ya ri letisi, e, mwa rihi leki himiki fwele ya kaisinda. Kale himiki kairo mwanji mu mwe ti ka hinga: Gotri ni saweholiyandau kapwa mwanji. ² Ka fuku pe asa ani heiwani pusi laka hinga fo, hi ti, lepat. Seke rihi ti asa laka ro, hi ti, bea, hinga. Takisopo rihi ti ani heiwani laiyon hinga. Wosiwani ka seke chele hopo laka o fuku pe kapwa asa ni ri ukume ti, king apukolaka hinga aulindau kwambu rihi ti, e, ele kwambu ambwe kwambu ambwe rihi ya rini ha. ³ Ka fuku pe kapwa asa ri mwa foti wu yendingiwani haro hinga siraro. Woro o yendingiro mwa kipe ai wosiro. Wosiwani ele hima hinga tinda o kapwa asa ni wu heini wu apapanafuni o kapwa asa numbwa ya wu sirinanda. ⁴ Wondani ka seke chele hopo laka ni ya wu lotu wonda, hinde wowani, ka hopo ri kwambu ti o kapwa asa ni haro ti keke. Wunu ka kapwa asa okwe wu lotu wondani ete

wu sawendau, “Namoto do fuku pe kapwa asa hinga dau? Namoto rini ga apa anayeno?”

⁵ Ka fuku pe kapwa asa ni saweholiyandau kapwa mwanji bwano takisopo tinga, e, 42 nika hinga ri tau ri rakondau kwambu tinga ya rini ha. ⁶ Wosiwani takisopo rihi ri haunasini Gotri ni, Gotri hi tini, Gotri ko tini, e, Gotri himache le hewen ko ki dau leni ya ri saweholiyanda. ⁷ Ka fuku pe kapwa asa ni rambwasiwani Gotri himiyama hurahama lenga ri anayeni wunu ri dikikondau kwambu ti ya ri toro. O keke rini king apukolaka hinga ri etisini ele hima mu fwele, ele nuwe mapwa hinga tinda, ele mwanji gale ba fweleki bwandau hima le, e, do nuwe ki dau hima tape ba fwele, ele hinga tinda ete ri aulikondau. ⁸ Ele himiyama hurahama hinga hi wuhi ti, do ete da ete da himamwale chele buku ki kaisiwani da nambwe ti nawa, wunu tinda ete ka kapwa asa numbwa wu lotu wondano. Hi wuhi mwe ti do nuwe wosi nambwe gisi ki kairo. Buku mwe ti wu yen i s i r o S i p i s i p C h e r i h i .

⁹ Hima wasamba chele ti do mwanji norukweni sa ri mendi! ¹⁰ E, hima fori kalapus tiki ri i kinani ondiyasiro ti nawa, kalapus tiki sa ri i. E, hima fori hachangipi huwe rini yehekuwa ri ha kinani ondiyasiro ti nawa, o hachangipi huwe rini yehekuwa sa ri ha. O sumbu hinga sukwakondau keke Gotri himiyama hurahama le ele nomo randani sembe rini numbwa hasini ri okokona tumbwa sa wu sirinanda.

¹¹ Ete wosiwanumbwa ani ai heiwani fuku pe kapwa asa foti nuwe ki tiki ya sukwa. Mambang a f i s i r i h i t i a n i h e i w a n i s i p i s i p c h e m a m b a n g a h i n g a . M w a n j i g a l e r i h i t i k a s e k e c h e l e h o p o l a k a m w a n j i g a l e h i n g a . ¹² D o g u m w a k i s u k w a r o k a p w a a s a m e t e n g e i s u k w a r o k a p w a a s a k a l e r i k w a m b u a m b w e k w a m b u a m b w e n i r i t o r o s i n i o m e t e n g e i s u k w a r o k a p w a a s a m i y a n i n g i s o p o t i k i t a u r i r a n d a u . R i n i

Mekuro Mwanji 13:1335Mekuro Mwanji 13:18

do nuwe ga o ki dau ele himiyama hurahama lenga o fuku pe kapwa asa imbihumbwa wu yesiwani omwe a ani hakoro ti ai sairo kapwa asa ni wu lotu wo kinani ya wunu ekichasinda. ¹³ Do gumwa ki sukwaro fuku pe kapwa asa rini sumbu kwambu naha ti ri wosindau. Sumbu kwambu fo ri wosindau ti ka hinga: Hima lei miyaningisopo ki ri sawewani hi ti hewen ko ti hanja'aisini okuni nuwe tokwe sikandau. ¹⁴ Ele sumbu kwambu hinga ka metengei sukwaro kapwa asa miyaningisopo ki ri wosi kinani rini rambwasiwani ele sumbu kwambu ki ele hima ni ya ri gambondau. Wondani ele himiyama hurahama ni ka hinga ri sawendau: “Kunu me leki ka fuku pe kapwa asa miyaningisopo hinga fo ma ku wosisini o tini ku lotu wonda. Ka kapwa asa imbihumbwa hachangipi huwe rini sero tito apa ai rini arumwendisini sumbwe o ai da.” ¹⁵ Woro sumbu anandi fo ri wosi kinani rini rambwasiwani ri takindamahi ti ka fuku pe kapwa asa miyaningisopo hingambwa setaro me ki ri wuichi wani o me mwanji ti ya ri bwa. E, hima fwele kapwa asa hinga setaro o me ni wu lotu wo ki wu diyahawa apa wunu yewa wu ha sindau.

¹⁶ Wosini o kapwa asa tombwa ri ekichasiwani hi nambwe hima lenga hi chele hima lenga, ya chele hima lenga ya nambwe hima lenga, lalaunasini dau hima lenga nindumwasari tau randau hima lenga, ele hima hinga tinda ete tapa mama wuhi ki, e, mwakambe wuhi ki wupa ti ya wu wo. ¹⁷ E, hima fori ka fuku pe kapwa asa ri wupa ti rini ki da nambwe ti nawa, ori hima hinga ya ra kinani sutuwa ri rasai hinga, e, hima i sutuwa ki ya tiki mwa'ambwe ri ra hinga. Wupa rihi mwe ti fisi, ri hi tinga, e, hi rihi tini sawekawero namba tinga. ¹⁸ O keke hambwandau himako ka sumbu ni sa wu hambwa. Do fuku pe kapwa asa ri wupa wondau namba mwanji mu mwe ti sa wu hambwa. Hinde wowani, doha'a namba

hima fori ri namba. Ri namba mwe ti 666.

14

144,000 hima le hukwa ako wu raro

¹ Ete wosiwanumbwa ani ai heiwani Sipisip Che ori to Saiyon gimba tenge tiki ya ri eninda. Wondawani rini ga 144,000 himiyama hurahama le ya wu eninda. Woro wunu Sipisip Che ri hi tinga ri Yapai hi tinga wui mwakambe ki wunu kaisiwani ya da. ² Wondawani a mendiwani hewen ko tiki ata foti ya gi. Ata mwe ti fwa au tito wu londau hinga, e, mwa ye ki kururumbararandau hinga ya gi. O ata a mendiro ti, hima leto gita wuhi leni yewani sukwandau ata hinga. ³ O ata hinga sukwawani wunu hukwa ako foti King Apukolaka Gotri litindau tei tinga, himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri ele ga, e, ele 24 mekupu hima laka lenga wui miyaningisopo ki ya wu ra. Ka hukwa ako hima ba fwele hinde apa wu hambwani wu ra kumbwa, mina. Kale 144,000 himiyama hurahama le, Gotri do nuwe kipe himiyama hurahama lei nindo ki wungwa wunu jini rataro letombwa o hukwa apa wu rano. ⁴ Deleha'a hima wunu humwe fwelenga wu tukuyawani wunu woyemu nambwe. Mina. Wunu hima wapa wu dasini ori Sipisip Che mapwa foki ri iwani wunu okwe rini ni wu sirinani ya wu indau. Gotri to nuwe pe himiyama hurahama lei nindo tiki wungwa ti wunu jini ai ratasiwani wundo Gotri ga Sipisip Che ringa fini ni metengei naha haro angu'omwe hinga wu siraro. ⁵ Kale hima tiya wunu mwanji gambo fo, e, kapwa sumbu fori wunu ki sukwa nambwe naha.

Ensel namili leto mwanji ti wu bwaro

⁶ Ete wosiwanumbwa ani ai heiwani ensel fori kaumbwa naha niri tiki hangani ya inda. Rini do nuwe ki dau himiyama hurahama le, ele hima tape ba fwele, ele hima

mu hinga, ele mwanji gale ba fweleki bwandau hima le, e, ele mapwa hinga ki dau hima le, wunu ni ete da ete da Gotri mwanji kipe naha tini sawekaweni indau ensel. ⁷ Wondani au laka ri uchani ka hinga ya ri sawenda, “Gotri do nuwe kipe hima leni mwanji ri bwano gisi ti takaihiro. O keke kunu rini ni ma ku akini hi rihi tumbwa ma ku rasainda. Wondani kunu hewen ko tinga nuwe tinga soluwara tinga, e, wa eisiwani sukwandau fwa lenga wosiro Gotri numbwa ma ku lotu wonda.”

⁸ Wosiwani ensel forito mwasendau ensel ni sirinani tani ka hinga ya sawe, “Bapilon ko laka walambe ihiro. Mwe naha, walambe ihiro. Ka Bapilon ko laka tombwa ele biya ko ki dau himiyama hurahama leni ambwati-nambwatini hima i humwe sawendau sumbu tihi ti wunu sawekawesiwani ya wu sirinanda. Ka sumbu hinga ti uku sumbwe kwambu foti, waini, ti wunu hawani wu andau hinga.”

⁹ Wosiwani ensel fori kapi ensel fisi diya ki taro to ri uchani ya ri sawe, “E, hima fori kari fuku pe kapwa asa ga ri mwale hinga setaro me tako hinga fini ni wu lotu woni ri wupa ti wui tapa ki, e, wui mwakambe ki wu owesindau ti nawa, ¹⁰ ori hima to apa waini uku fo ri a sindau. Ka waini uku Gotri sembe enge a tini sawendau. Waini uku mwe ti uku minde tinga anahulehusi nambwe, mina. Woro sembe enge a rihi ti o anahulehusi nambwe waini hinga kapu tiki ri gutosiwa o ri akonda. Wosiwa ori hima humokuto fo hi ti, salifa, hi okundau naha ki ele ensel kipe naha lenga Sipisip Che ringa wu enindau miyaningisopo ki ri raisini amwaka omwesika naha ya ri mendindakonda. ¹¹ Wondawa o amwaka omwesika naha wunu handau hi tiki hiki ti ya ete sukwandakonda. Kale hima tiya, o fuku pe kapwa asa ga ri mwale hingambwa setaro me tako ga fini ni lotu wondau hima le, e, tape wuhi ki hi rihi tini wupa wunu wosiro hima le, wunu niliki

tapwaki hinde apa wu himati kumbwa.”

¹² Ka sumbu hinga keke kunu Gotri himiyama hurahama le, kwambu tiki ku etisini nomo kuhi ma ku randa. Kunu Gotri lo mwanji tini ku mendini ku sirinandani sembe kuhi ti Jisas naha numbwa ku hasindau.

¹³ Ete wosiwanumbwa ani ai mendiwani tumwa foti hewen ko ki ka hinga ya sawe, “Mini do mwanji chengi foki ma kai: ‘Ele himiyama hurahama Apukolaka ni sembe wuhi ti wu hasini do apa ki ambwesini ichekai okwe wu hano le, ya sa wu eripe'aripenda!’” E, Gotri Himamwale kipe okwe ka hinga sawendau, “Mwe naha. Tau kwambu wuhi wu hanja'aisini wu eripe'aripendani wu himatin-dakonda. Wunu nimba nimba hinde wu i kumbwa. Mina. Ele sumbu kipe wu wosindau tinga funda wu ra ra o wu ikonda.”

Nuwe ki ahirahi wauno gisi

¹⁴ Ete wosiwanumbwa ani ai heiwani niri wamwa fo ya da. Wowani hima fori o niri wamwa tenge ki ya ri lininda. Rini o Hima ri Che hinga. Ri mwa tiki gol ba wosiro hati tini ri letisini gipi au naha foti tapa rihi ki ya ri torosinda. ¹⁵ Wosiwani ensel fori Gotri aka laka kipe naha ki ri sirasini o niri wamwa ki litiro hima ni au laka ri uchani ya sawe, “O mi gipi ki o ahirahi nipisindau ti ma kuto. Hinde wowani ele ahirahi tinda nipiwani ahirahi kutono gisi tahiro.” ¹⁶ Ete wowani o niri wamwa ki litiro hima to gipi rihi ki nuwe ki dau ahirahi leni ya ri yekutoni wau. ¹⁷ Ete wosiwani ensel fori hewen ko ki dau aka kipe naha ki gipi au rihi ti ri toro toro ya ri sira. ¹⁸ Wowani ensel fo ka angu'omwe handau tei andosini ya ri ta. Ensel mwe ri rini hi tini aulindau hima. Wosini au laka ri uchani gipi au naha tini tororo ensel ni ya ri sawe, “Mini gipi au mihi mi toroni nuwe ki sairo waini kupu ki waro mwe bomo ti ma kutosini wausiwa sa da. Hinde wowani, ele waini mwe tinda ete o nipisinda.” ¹⁹ Wowani gipi au

tororo ensel ori gipi rihi ti nuwe tiki ri rakaini waini mwe waro bomo oti yekutoni ya ri wau. Wosini o waini mwe ri toroni humokuto beije tako tokwe timbise kinani ya ri rawaru. Do humokuto beije Gotri sembe enge a tini sawero.²⁰ Wosiwani o ko laka hoko tokwe dau humokuto beije ki waini mwe ti ya wu timbisenda. Wondawani ti fi ti o humokuto beije hoko tokwe sirani iro ti, 300 kilomita hinga ini taleni rauni hosi lei takisopo ki ya ambwe.

15

Tapa'angi hatachi fisi ensel tapa'angi hatachi fisi kapwa mwa'ambwe leni torosinda

¹ Ete wosiwanumbwa ani ai heiwani hewen ko ki wupa ba fotito sirawani, ani inaka tenge walefo naha ya ani hambwanda. Ani heiro sumbu mwe ti ka hinga: Tapa'angi hatachi fisi ensel wui tapa leki hima leni walambe wu wosino tapa'angi hatachi fisi kapwa mwa'ambwe le ya wu torosinda. Woro kale kapwa mwa'ambwe ini humbuwa sumbu fo ichai ai sukwa hinga. Hinde wowani, kale tapa'angi hatachi fisi kapwa mwa'ambwe ki Gotri sembe enge a ti humbukonda.

² Ete wosiwani ani ai heiwani mwa'ambwe fo soluwara hinga ya da. Mwa'ambwe mwe ti ukuchapu ga hi tinga funda dawani heindau hinga. Woro o mwa'ambwe gamba ki hima fwele ya wu eninda. Ele hima hinga to ka fuku pe kapwa asa ni gumwa sisini mwale rihi hinga setaro me tako ga hi rihi tini sawero namba tinga, fini ni wu dikiro. Gotri to gita tini wunu ri hasiwani wu torosini ya wu eninda.³ Wondani wunu Gotri tau ra himache ri Moses hukwa tinga ri Sipisip Che ri hukwa tinga ya wu randa. Wu raro hukwa mwe ti ka hinga:

“Apukolaka, mini ele kwambu ga dau Gotri.

Ele tau hinga mi randau ti, omwesika naha, o keke o tini nu heindani inaka kipe walefo naha nu hambwandau!

Mini dele nuwe mapwa ki dau himiyama hurahama lei King Apukolaka hinga mi dau.

Ele mi numbo hinga tinda ete kipe naha, mwe naha tumbwa.

⁴ Apukolaka, mindombwa naha halaya naha ki mi dau.

O keke namo naha to mini ni aki nambwe apa ri dano? Namoto apa hi mihi tini rasai hinga? Mina.

Dele hima tiya laka hinga apa wu tani mini numbwa ele lotu wu wokonda.

Hinde wowani, sumbu kipe mihi ti amwei naha sukwaro.”

⁵ O sumbu hinga sirawani ani ai heiwani hewen ko ki dau nika'ari ba kiro aka we ki kwai Gotri aka tipa kipe naha oti ya tukwa. Nika'ari ba kiro lotu wo aka o ki Gotri mwanji rihi ti mwe naha kumbwa bwandau. ⁶ Wosiwani kale tapa'angi hatachi fisi kapwa mwa'ambwe torosindau ensel leto o Gotri aka tipa kipe naha wu andosini hoko tokwe ya wu sira. Nika'ari wuhi ti kisi nambwe, nimba hifweri naha tini wu injisini gol ba wosiro leti tini inaka wuhi tiki ya wu tatipisinda. ⁷ Wosiwani kale himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri forito tapa'angi hatachi fisi ensel ele ni tapa'angi hatachi fisi gol ba wosiro bapi le ya wunu ri ha. Dele bapi mwe le, handa nambwe ete da ete da Gotri ri sembe enge a ti ele ki talesindau.

⁸ Wosiwani hiki to Gotri hi hinga okundau sumbu ki, e, ri kwambu ki sukwani ka Gotri aka tipa kipe naha ki kwai ya tale. Woro ka aka tipa kipe naha rihi ki hima fori apa hinde ri raru kumbwa. Minambwe naha. Kale tapa'angi hatachi fisi ensel le rataro kale tapa'angi hatachi fisi kapwa mwa'ambwe le humbusiwambwa.

16

Gotri sembe enge a ti tapa'angi hatachi fisi bapi ki talesindau

¹ Ete wosiwanumbwa a mendiwani o Gotri aka tipa kipe naha ki tumwa foti au laka uchani ele tapa'angi hatachi fisi ensel leni ka hinga ya sawe, “Kunu ma ku ini o tapa'angi hatachi fisi bapi ki talesindau Gotri sembe enge a ti, nuwe tiki ma ku dawehenawa sa rai.”

² Ete wowani mwasero ensel rito ri bapi ti ri owehenawani nuwe tokwe ya rai. Wowani amwaka miyafu andau kapwa okwechenakweche le ka fuku pe kapwa asa ri wupa tini owero hima leki, e, ri mwale hingambwa setaro me tako tini lotu wondaro hima leki ya sukwa.

³ Ete wosiwani mwasero ensel diya ki dau ensel forito bapi rihi ti ri dawehenawani soluwara tiki ya rai. Wowani soluwara ti haro hima i fi hinga ya sira. Wosiwani o soluwara ki dau inaka chele mwa'ambwe le tinda ete ya wu ha.

⁴ Ete wosiwanumbwa kapi ensel fisi diya ki dau ensel forito bapi rihi ti fwa namba laka lenga, e, nuwe ki ki sukwandau fwa lenga ri owehenawani ele fwa hinga tinda hima fi hinga ya sira. ⁵ Ete wosiwani a mendiwani fwa tini aulindau ensel rito ya ri sawe, “Mini funda halaya naha, imbihumbwa mi daro tini apa ya ete mi da. wosini mindombwa kale sumbu hinga mi wosiro ti, ele kapwa hima lei sumbu wasa tini norukweni kilini mi haro. ⁶ Hinde wowani, wunu mini ni sembe haro mi himiyama hurahama lenga mi mwanji bwarakarandaro hima lenga wunu ni wu yewani fi wuhi ti dawehenandaro. Woro o keke, dawehenaro fi o tini wu a kinani ai wunu mi haro. O sumbu hinga ti, wui kapwa sumbu wasa ai chikini o wu torohiro.” ⁷ Wowani ani ai mendiwani tumwa fo o angu'omwe handau tei o ki uchani ya sawe, “Ei, mwe naha,

ele kwambu ga dau Gotri Apukolaka. Mindombwa ele hima i sumbu ni mwe mwe naha kumbwa norukweni mi kilindau.”

⁸Ete wosiwanumbwa kale ensel namili diya ki dau ensel foto bapi rihi ti tapwaki nika tenge ki ri dawehenawani, Gotri to rambwasiwani nika oti hima ele ni hi tito wunu undau hinga wunu uni osukwachino kwambu ti ya ri toro.

⁹Wosiwani hi omwesika naha to ka nika ki sukwani ele hima ni ya wunu unda. Wondawani ele hima to kale kapwa mwa'ambwe ni rambwasiwani sukwandau Gotri hi tini ya wu saweholiyanda. Wondani kapwa sumbu wuhi ti gumwa wu sisini Gotri hi tini gamweche ri wu rasai nambwe.

¹⁰Ete wosiwanumbwa kale ensel opuri'opuri diya ki dau ensel forito ka fuku pe kapwa asa ri litindau tei tiki bapi rihi ti ya ri dawehena. Wowani sundu ti ka fuku pe kapwa asa ri tako tokwe dau hima ele ki ya sukwa. Wokoni amwaka omwesika naha ti wu mendindau tinga wui tarukwe tini ya wu ai setakutonda. ¹¹Ete wondawani ele hima amwaka tinga okwe tinga wunu ki sukwaro keke Gotri ni ya wu saweholiya. Woro kapwa sumbu wuhi gumwa wu sisini Gotri ni sembe wu ha nambwe.

¹²Ete wosiwanumbwa kale ensel tapa'angi diya ki dau ensel forito bapi rihi ti Yufuretis gara laka ki ya ri owehena. Wowani nika sukwa tokwe dau king apukolaka leto ta kinani o Yufuretis gara laka oti ya gisaha. ¹³O hinga wosiwani ani heiwani himamwale kapwa namili guku hinga ya sukwa. Wu sukwaro ti, ka seke chele hopo laka ri takisopo ki, ka fuku pe kapwa asa ri takisopo ki, e, nimba gamboni Gotri mwanji bwarakarandau hima ri takisopo ki sukwaro. ¹⁴Dele himamwale kapwa namili to kwambu chele sumbu ambwe sumbu ambwe wu wosindau. Wundo dele nuwe ki aulindau king apukolaka le tambwa wu ini wunu ratani forukumbwa ya wunu waukonda, wosiwa wu

saini ele kwambu ga dau Gotri to ondiyasiro gisi tiki au ti wu anaye kinani.

¹⁵ “Ma mendi! Kunu tambwa hiliya hima hinga o a sukwakonda. O keke hima fori ri tukuya nambwe misumbwe ete ri dasini nika'ari rihi ti ete ri injisini ri dau ti, ori hima hinga sa ri eripe'aripe. Hinde wowani, o hinga ri wowa nimba nimba ri ini hima apweli ki huruhumba hinga hinde apa ri hei kumbwa.”

¹⁶ Ete wosini kale himamwale kapwa to dele nuwe ki aulindau king apukolaka leni wu ratani ya wunu wau, Hipuru mwanji ki, Amaketon, hinga sawendau michi tiki.

¹⁷ Ete wosiwanumbwa kale ensel tapa'angi hatachi funda diya ki dau ensel jipe naha to bapi rihi ti ausuwa tenge ki ya ri dawehena. Wowani Gotri aka tipa kipe naha ki dau Gotri linindau tei ki tumwa foti hapa tinga uchawani hoko tokwe ya sira. Siraro mwanji mwe ti ka hinga ya ri sawe, “Opito, humbuhiro!” ¹⁸ Ete wokowani lewaunandau hi le okuni ikowani ata laka hinga fo ya gi. Wokowani niri ti kururumbararakowani minawe laka ti ya di. Ka minawe, omwesika naha ki diro, imbihumbwa do nuwe ki daro himako ka minawe laka hinga fo diwani wu hei nambwe. ¹⁹ Ete wowani ko omwesika laka oti nuwe tipa namili ya huwa. Wondawani ele hima wui ko laka le ya lendoni sikanda. O sumbu hinga Bapilon ko omwesika laka ki sukwaro ti, Gotri ele ti sumbu ni tinda ri hambwasini sembe enge a omwesika rihi ni sawendau waini kapu uku tini ri hasiwani ti aro. ²⁰ Wondawani soluwara haweisindau ele ko hinga gainandawani ele gimba laka hinga tinda beheni ya rainda. ²¹ Ete wondawani aisi hinga siraro mwa laka ti sipetuko gwarituko hinga ya sikanda. Ka sipetuko gwarituko hinga funda funda sikandaro nomo ti kopi beki nomo hinga. Ka mwa laka sikani hima i tape tenge ki yendaro ti, o niri we ki sikandaro. O mwa

laka sipetuko gwarituko hinga sikani ele hima ni walambe naha ki wunu yendaro keke Gotri ni kapwa mwanji naha tiki ya wu saweholiyanda.

17

Numbo tenge humwe laka amwaka omwesika ti mendi

¹ Kale tapa'angi hatachi fisi bapi tororo ensel lei nindo ki forito tani ya ani sawe, “Mini ma ta! Kari kwai numbo tenge humwe laka fwa tenge leki ti linindau ti, nomo wasa tihi o ti torokonda. Woro o tini mini a mekukondau. ² Do nuwe ki dau king apukolaka le ka numbo tenge humwe laka ga kapwa sumbu omwesika naha ki wu wondaro. Wondawani nuwe ki dau hima le okwe o numbo tenge humwe gambwa kapwa sumbu wondau sumbu ti waini uku hinga wu asini wu ambwatinambwatiro.”

³ Ete wosiwani Gotri Himamwale ani ki kwambu naha sukwakowani o ensel to hima da nambwe michi tiki ya ani ra'ai. O michi ki a dani ani heiwani humwe foti fuku pe kapwa asa tape naro naha o tenge ki ya ti lininda. Ka fuku pe kapwa asa i tape ki hi miyafu naha kai kaisindau. Kale hi miyafu kaisiro ti, Gotri ni saweholiyandau hi leni kaisiro. Ka kapwa asa i mwa ti tapa'angi hatachi fisi, e, mambanga rihi ti tapa'angi tapa'angi. ⁴ Ka humwe nika'ari naro naha ga narongwehe ga ti injisini, gol ba wosiro ka'apwe ba fwele, ya laka ki randau humokutoche le, e, sel to wosiro hachasiki tuko le ya ti so'oisi. Wosini gol ba wosiro kapu foti ti tapa ki ya ti torosinda. O kapu we ki Gotri miyaningisopo ki wembisa naha sirandau sumbu ambwe lenga, hima fwelenga ti wosindaro kapwa kisi naha sumbu lenga, o kumbwa ya talesinda. ⁵ Ete wondani hi tihi ti mwakambe tihi tiki ya kaisinda. Woro o hi mu mwe ti yanisindau. Hi mwe ti ka hinga: “Bapilon ko omwesika laka, do nuwe ki dau numbo tenge humwe

lenga ele kapwa naha sumbu lenga o wui nuwakapwamu.”
⁶O humwe tombwa Gotri himiyama hurahama lenga Jisas hi tini amwei sawendau hima lenga tindombwa wunu yeni siro. Ete ani heiwani ele ti yero hima fi tini ti a asini ambwatinambwati humwe hinga ya ti sirasinda. Woro o tini ani heikoni a apapanasini inaka miyafa ya ani hambwanda.

⁷Ete wondawani o ensel tombwa ya ani sawe, “Hinde wowani inaka miyafa mi hambwandau? Ka humwe ga, ti litiro tapa'angi hatachi fisi mwa lenga tapa'angi tapa'angi mambanganga ga dau fuku pe kapwa asa ka ga fi mwanji yani o mini a mekusikonda. ⁸Woro do fuku pe kapwa asa mi heiro ti, imbihumbwa ri daro, apa ai ri da numbwa. Woro ichekai kaimbwa naha ambwenda nambwe o wa we ri andosini ri sukwani ri dawa walambe ya rini ikonda. Imbihumbwa Gotri do nuwe ga niri ga ri wosi nambwe gisi ki himamwale ga dau Gotri chengi o ki hi wuhi kai nambwe ele hima hinga tinda ete ori fuku pe kapwa asa ni wu heini inaka miyafa o wu wohambwakahambwandakonda. Hinde wowani, imbihumbwa ri daro ti, apa ri da numbwa, woro ichakai o ri ai sukwakonda.

⁹“Inaka kipe hambwandau hima ritombwa apa kale mwa'ambwe ri hambwano. Kale tapa'angi hatachi fisi mwa rihi le, tapa'angi hatachi fisi gimba leni sawero. Woro o humwe tapa'angi hatachi fisi gimba tenge ki kau ya ti lininda. Kale tapa'angi hatachi fisi mwa rihi, tapa'angi hatachi fisi king apukolaka leni sawero. ¹⁰Woro tapa'angimbwa rairo. Wosiwani funda ri o ya da. Fori waya sukwakonda. Woro ri sukwawa gisi faiche naha do nuwe ki ri dakonda. ¹¹Ka fuku pe kapwa asa imbihumbwa ri dasini apa ri da nambwe sindau ti, kale tapa'angi hatachi fisi king apukolaka diya ki sukwakondau king apukolaka tini sawero. Rini kale tapa'angi hatachi fisi

king apukolaka wui hima kupu fo. Woro rini okwe o tinda walambe rini ikonda.

¹² “Woro mi heiro tapa'angi tapa'angi mambanga rihi ti, tapa'angi tapa'angi king apukolaka ni sawero. Woro wu sukwa nambwe. Wu sukwawa ka fuku pe kapwa asa i kwambu hingambwa wu torosini amwa funda naha king apukolaka hinga o wu dakonda. ¹³ Kale king apukolaka wunu inaka funda naha kumbwa wu hambwa sindau. Kwambu wuhi lenga hi omwesika wuhi lenga tinda ete ka fuku pe kapwa asa numbwa wu ha sindau. ¹⁴ Wosiwa Sipisip Che ringa wu anayeni Sipisip Che rito wunu dikikonda. Hinde wowani, rini ele apukolaka lei Apukolaka, ele king apukolaka lei King Apukolaka. Woro o gisi ki, tumwa rihi wu mendini wu sirinandau hima le, rihi naha nasiro hima le, e, ri mwanji naha tumbwa wu mendini wu sirinandau hima le, wunu Sipisip Che ringa funda wu etisini o au anaye sumbu ni wu dikikondau.”

¹⁵ Wosini ri ai ani sawe, “Ka numbo tenge humwe laka kale fwa i tenge ki linindaro ti mi heiro. Ele fwa hinga, dele nuwe mapwa ki dau ko laka le, do nuwe ki dau himiyama hurahama le, ele tape ba fwele, e, ele mwanji gale ba fwele, wunu ni sawero. ¹⁶ Kale tapa'angi tapa'angi mambanga mi heiro lenga ka fuku pe kapwa asa ga, wunu tinda ete ka numbo tenge humwe laka ni o wu omwemendindakonda. Wondani ele ti so'oisiro mwa'ambwe tihi tinda ete wu sendangosiwa hima tapembwa ya ti dakonda. Wosiwa hima tape tihi tini sumbwe sekwasani wu andani gamwe le hi tiki tinda ya wu tundakonda. ¹⁷ Woro mwe naha, Gotri o inaka hinga wunu owesiwa imbihumbwa ri hambwaro hingambwa ya wu wosikonda. Inaka funda naha wu hambwasini king apukolaka wu etikoro kwambu ti ka fuku pe kapwa asa numbwa o ya wu hakonda. Wosini ete ri wondawa i ini ri ambwe kinani Gotri rini sawesiro gisi

kumbwa ya ri ambwekonda. ¹⁸ Woro ka humwe mi heiro ti, ele nuwe mapwa ki dau king apukolaka leni aulindau ka ko omwesika laka ni sawero.”

18

Bapilon ko laka walambe iro

¹ Ete wosiwanumbwa ani ai heiwani ensel foti hewen ko hanja'aisini ya sika. Rini kwambu rihi tinga ka'apwe rihi lenga ri tawani o ka'apwe rihi to do nuwe ni funda ete taiyani ya i. ² Wosiwani hapa tinga ri uchani ya ri sawe:

“Bapilon ko laka oti walambe ihiro! Walambe naha ki ihiro!

Apa ambusuwa le o ko ki huwondikawondindawani himamwale kapwa le okwe o kumbwa ichi'uchandau.

Wondawani kapwa miya naha apwe le, kapwa ata gindau apwe le, e, kapwa apwe ba fwele o kumbwa hanga'i hangatanda.

³ Hinde wowani, ambwatinambwatini ti wosindaro hima i humwe sawe sumbu tihi ti, waini uku kwambu tihi hinga, ele himiyama hurahama hinga tinda ete wu aro.

Nuwe ki dau king apukolaka le o humwe ga kapwa sumbu wu wosindaro.

Wondawani nuwe ki dau pisinis hima le humbunda nambwe okokona tihi ki ya omwesika naha wu raro.”

⁴ Ete wosiwani tumwa foti hewen ko ki a mendiwani ka hinga ya sawe,

“Ai himiyama hurahama le, o ko ma tini hanja'aisini ma ku sira.

Foki kapwa sumbu tihi ki o ku rarukonda, wosini tini ga kapwa sumbu wasa o ku torokonda.

⁵ Hinde wowani, kapwa sumbu tihi ti omwesika naha ki ti wauwani rauni hewen ko ga anachikisindau.

Wosiwani Gotri ele ti kapwa sumbu ni ri hambwasindau.

⁶ Kunu ni ti wosiwo sumbu hingambwa o sumbu wasa hingambwa ma ku ai tini ku wosi.

Woro, kapwa sumbu funda ri kunu ti wosiwo ti nawa, kunu ga o sumbu hingambwa wasa fisi anangausini ma tini ku ha.

Uku sumbwe kapu fisi ki anahulehusiro waini uku kwambu ti kunu ti haro ti nawa, kunu ga o sumbu hingambwa wasa ti uku sumbwe kapu funda riki anahulehusiro waini uku kwambu naha tini ma tini ku ha.

⁷ Hi tihi tini ti rasaindani ya laka ki randau mwa'ambwe miyafu naha ni wasini ti linindaro.

O keke nomo miyafu naha ki ma tini ku hawa inaka ki sawekawe sumbu ti wosindaro o ti sumbu wasa chikini sa ti ichakandani amwaka miyafu naha sa ti mendinda.

Inaka tihi ki ka hinga ti hambwaro:

'Ani kwini, hi ucha humwe laka, wosini kwini linindau tei ki a linindau.

Ani himanguto hinga nimba a da numbwa.

Nomo hinde apa ani ki sirawa ani ichaka kumbwa. Minambwe naha!'

⁸ O hinga keke, kapwa mwa'ambwe naha le gisi funda rukumbwa tini ki o sukwakonda.

Hahungo kapwa naha le tini ki sukwandawa ichaka omwesika naha ki kangundawa iche miyafu naha ya sukwandakonda.

Wondawa hi ti Bapilon ko laka o tini ya ukonda.

Mwe naha, tini ni kilisini kapwa sumbu wasa tihi tini handau Apukolaka Gotri to kwambu chele."

⁹ Do nuwe pe king apukolaka le, tini ga kapwa sumbu wu wondani ele ti okokona sumbu ni sirinandaro le, wu heiwani hi ti o humwe ni uni hiki ti norini raundawa wu ichakandani inaka wuhi le ya wu yetupwandakonda.

¹⁰ Wondani o amwaka omwesika ti mendindau tini wu heini wu akini ini apahime wu etisini ka hinga ya wu sawekonda, “Aiyo fiya! Aiyo fiya, Bapilon ko laka. Nini kwambu omwesika laka ga ni daro. Woro amwa funda naha ki kapwa sumbu wasa nihi le nini ki o sukwahiro!”

¹¹ Wosiwa nuwe ki dau pisinis hima le o ko laka keke wu ichakandani sembe nomo ti ya wunu sukwandakonda. Hinde wowani, mwa'ambwe wuhi wungwa namoga apa wu ji kumbwa. ¹² Ele wu wondaro mwa'ambwe le kale: gol, silifa, humokuto kipe naha le, sel ki wosiro hachasiki tuko le, nika'ari wamwa kipe naha le, nika'ari naro ba fwele, arifefenaha silika nika'ari fwele, ele kuwa kipe me ba fwele, omwe laka hi foti, elefen, lei fu ki wosiro mwa'ambwe le, ya laka ki randau me lenga buras lenga aini lenga, e, wange chele humokuto lenga ele ki wosiro mwa'ambwe ba fwele. ¹³ Wu wondaro mwa'ambwe fwele okwe kale: Kuwa kipe tandau weli fo hi ti, sinamon, wo ba fo hi ti, sipais, kuwa kipe tandau paura le, kukwe chele giris le, sanda kipe le, waini uku lenga weli uku lenga, falawa kipe lenga witi mwe lenga, bulumakau lenga sipisip lenga, hosi lenga omwe longondau kari lenga, himamwale tinga dau tau ra himache lenga, woro kale mwa'ambwe hinga tinda ete hinde apa wu ra kumbwa.

¹⁴ Pisinis hima ele apa ka hinga o wu sawekonda: “Sembe nihi ki ni toro ki au nini saindau mwa'ambwe hinga le tinda nini hanja'airo. Ele ya laka ki randau mwa'ambwe kipe naha lenga ele ka'apwe kipe naha nihi lenga tinda ete nini hanja'airo. Hima le imbihumbwa nini heiwani ya mwa'ambwe chele ni daro hinga apa o hinga hinde ai nini hei kumbwa!”

¹⁵ Kale pisinis hima le, wunu o ko laka ki wu dasini kale mwa'ambwe kipe naha wuhi ki ya tau wu rani ya omwesika laka wu torondaro ti, o ko laka nomo raro tini wu heini ya wu akindakonda. Wofunu apahime wu

etisini sembe nomo wunu indawa ya wu ichakandakonda. ¹⁶ Wondani ya wu sawekonda, “Aiyo fiya! Aiyo fiya, do ko omwesika laka. Imbihumbwa nika'ari wamwa kipe naha le, nika'ari naro ba fwele, hima tape ki ti injisini gol ki wosiro ka'apwe le, humokuto kipe naha le, e, sel ki wosiro hachasiki tuko le ti so'oindaro. ¹⁷ Woro amwa funda naha kumbwa ele ya mwa'ambwe tihi tinda ete walambe ihiro!”

Ele sipi torondau hima lenga, sipi ki rarusini ko ba fweleki i kinani ya haro hima lenga, sipi tau randau hima lenga, e, soluwara ki ya tau randau ele hima hinga tinda ete Bapilon ko laka tini apahime ya wu enindakonda. ¹⁸ Ete wondani o hi tini undau hiki ti wu heisini ka hinga wu uchani ya wu sawekonda, “Hinde na ko laka to do ko laka hingambwa dau?” ¹⁹ Ete wondani hapi ti mwa wuhi ki wu rawau rawau sembe nomo wunu indawani wu ichakakoni ya wu sawe, “Aiyo fiya! Aiyo fiya, do ko omwesika laka. Ele yapai chele sipi soluwara ki o ko laka ya chele hima le keke ya tau wu rani ya miyafō naha wu torondaro! Aiyo fiya! Amwa funda naha kumbwa walambe ete fiya tini iro!”

²⁰ “Mini hewen, tini ki sukwaro sumbu keke ma eripe'aripe. Kunu Gotri himiyama hurahama le, kunu Jisas himache le, e, kunu imbihumbwa Gotri mwanji bwarakarandaro hima le, kunu tinda ete do ko laka ni wosiro sumbu tini ku heini ma ku eripe'aripe. Hinde wowani, Gotri ka ko laka kunu wosiro kapwa sumbu tini ri heini ri kilisini kapwa sumbu wasa o tini ri hasinda.”

²¹ Ka mwanji ini humbuwani talihapa ga dau ensel fori witi tumbulindau humokuto laka hinga fotini ri toroni rasaini soluwara we ki ya ri rawai. Wosini ya ri sawe, “Ka humokuto laka ni rawairo hingambwa ka Bapilon ko laka ni o hingambwa o rawaikonda. Wosiwa hima o ko ni apa hinde ai hei kumbwa. ²² Wosiwa gita yendau ata ti, ata gale

kipe sukwandau mwa'ambwe le gindau ti, hambangini yendau ata le, fu wuichindau ata le, ele ata ba fwele apa nini ki hinde wu ai mendi kumbwa. Hima le tau ba fwele ra kinani hambwa kipe wu tororo ti, ele hima hinga nini ga hinde ai dawa apa wu hei kumbwa. Witi tumbulindau humokuto ata ti nini ki hinde apa ai wu mendi kumbwa. ²³ Lamu okundau hi ti nini ki hinde apa ai oku kumbwa. Humwe hura anahopwekondau tumwa ti, nini ki hinde apa wu ai mendi kumbwa. Nini ki ya tau randaro pisinis hima le, wunu hi chele, ele nuwe mapwa ki dau pisinis hima leni mwasendaro. Wondawani ele hima ni wasisaya bomo fweleki wunu ni gambolombondaro.”

²⁴ Gotri o ko laka ni heiwani ri mwanji bwarakarandaro hima lenga ri himiyama hurahama lenga wunu yeni sindaro. O keke ele sumbu wasa tihi nomo omwesika laka tini haro. Nuwe ki daro hima leni yeni sindaro nomo ti okwe Bapilon ko laka numbwa o ri hakonda.

19

Himiyama hurahama le Bapilon ko laka walambe iro tini wu eripe'aripero

¹ O sumbu hinga humbusiwani dani ini a mendiwani tumwa foti himiyama hurahama miyafu naha uchandau tumwa hinga hewen ko ki ka hinga uchani ya wu sawe, “Gotri hi tini ma nu rasai! Nui Gotri rindombwa nunu ri ai ri rataro. Rindombwa hi omwesika tinga kwambu tinga rini kumbwa dau. ² Rini ele hima i sumbu ni ri kilindau ti, rindombwa mwe naha kumbwa kipe naha norukweni ri kilindau! Ka numbo tenge humwe tombwa ele nuwe pe himiyama hurahama leni o ti humwe sawe sumbu kumbwa walambe naha wunu ti wosiro. O keke Gotri kapwa sumbu wasa tini haro. Tindombwa Gotri tau

ra hima ele ni ti yeni ti sindaro ti keke Gotri nomo wasa tini haro.”

³ Wosinumbwa wu ai uchani sawe, “Gotri hi tini ma nu rasai! Hinde wowani, ka ko laka ni turo hiki ti gisi gisi ete rau ete raundano.” ⁴ Wondawani kale 24 mekupu hima laka lenga kale himamwale ga dau mwa'ambwe opuri'opuri lenga Gotri linindau tei mu tiki wu opulisini lotu rini wu wosini ka hinga ya wu sawe, “Mwe naha, Gotri hi tunumbwa ma nu rasai!” ⁵ Ete wondawani Gotri linindau tei ki tumwa foti uchani ka hinga ya sawe, “Kunu hi nambwe hima lenga hi chele hima lenga, kunu Gotri tau ra himache hinga ku dasini rini ni ku akindau ti, hi rihi tunumbwa ma ku rasai!”

Sipisip Che ri humwe hopwewani ahirahi laka woni wu aro

⁶ Ete wosiwanumbwa ata foti a mendiwani ele himiyama hurahama wausiro apweli nindo tiki sukwandau ata hinga fo ya ta. Ata mwe ti a mendiwani fwa'au to wulondau hinga, e, niri to kururumbarandau hinga ya ta. Ucharo ata mwe oti ka hinga ya sawe, “Apukolaka nui Gotri hi tini ma nu rasai! Hinde wowani, ele kwambu hinga rini kumbwa dawani King Apukolaka hinga ri aulindau. ⁷ Apa nunu nu kipehekini ma nu eripe'aripe, wosini hi omwesika naha rini numbwa ma nu ha! Hinde wowani, Sipisip Che ri humwe hopwe kinani sawesiro gisi ti sukwahiro. Wondawani ri hopweno humwe okwe ti otokunahiro. ⁸ Gotri nika'ari wamwa ako kipe naha lenjilenjinandau foti tini hasiwani ti inji ki ya ti owesinda.” Ka nika'ari wamwa kipe naha, Gotri ri himiyama hurahama le wu wosiro sumbu kipe tini sawero.

⁹ Wowani o ensel tombwa ya ani sawe, “Mini ka mwanji chengi tiki ma kai: Kale hima Gotri wunu uchawani wu tani Sipisip Che ri humwe hopwe ahirahi wu andau ti, wunu sa wu eripe'aripe.” Wosini ri bwaro mwanji tipa

ya ri ani sawe, “Doha'a mwanji o Gotri to bwaro mwanji mwe naha.”¹⁰ Ete wowani ori ensel seke mu tiki ani opulisini rini ni a lotu wokowani ya ri ani sawe, “Apa o sumbu hinga wosi kei! Ani mini ga ele mi hiparakambwe lenga Gotri tau funda nu randani Jisas hi tini amwei nu sawendau. Woro mini Gotri funda naha numbwa ma lotu wo. Woro ma nu hambwa, Jisas hi tini amwei nu sawendau ti, imbihumbwa Gotri mwanji bwarakarandaro hima leni Gotri Himamwale to wunu rasaiwani wu bwarakarandaro hingambwa, nunu okwe o hingambwa Jisas hi tini amwei nu sawendau.”

Hima fori hosi wamwa tenge ki lininda

¹¹ Ete wosiwanumbwa hewen ko ani heiwani tukwawani hosi wamwa foti ya da. O hosi tenge ki linindau hima hi ti ka: “Ondiya Hima,” wosini “Sumbu Mwe Wonda Hima.” E, ori hima kilino sumbu rihi ti, au anayendau sumbu rihi ti, rini sumbu kipe naha tumbwa ri sirinani o tau ri randau.¹² Miya rihi ti hi tito lilinani okundau hinga, wondani king apukolaka to letindau hati ti mwa rihi ki kau miyafu naha letisindau. Hima tape rihi ki hi rihi ti rini kaisinda. Woro rindombwa o hi ni hambwandau, hima ba fwele hambwanda nambwe.¹³ Ri injisindau nika'ari huwe ti, hima fi ki walini rasukwaro. Wosiwani hi ti ka hinga rini wu uchasindau: “Gotri mwanji.”¹⁴ Hewen ko ki dau au anaye hima le hosi wamwa tenge wuhi leki wu litisini rini ni sirinani ya wu inda. Hima tape wuhi le nika'ari wamwa ako kipe naha leni wu injisindau.¹⁵ Gipi huwe au naha foti takisopo we rihi ki dasini hoko tokwe ya sirasinda. Woro o gipi huwe laka ki ele himiyama hurahama ni ya ri yekutokonda. Wondani aini ki wosiro kumbo laka ri torosini ele hima ni ya wunu ri aulikonda. Wondani waini mwe ti humokuto ki ri timbisewa waini uku ya raikonda. Waini uku mwe ti ele kwambu ga dau Gotri ri sembe enge

a tini sawero. ¹⁶ Nika'ari tenge rihi ki, e, seke rihi ki hi fo kaisindau. Hi mwe ti ka hinga: King apukolaka lei King Apukolaka, apukolaka hima lei Apukolaka.

¹⁷ Wosiwani ani heiwani ensel fo nika alase naha ki ya ri eninda. Wosini ele apwe niri tiki kau hangandau leni hapa ga ri uchani ya ri sawe, “Kunu ma tani Gotri otokunaro ahirahi ano michi tiki ku wau. ¹⁸ Wosini apa king apukolaka hima omwe le, au anayendau hima le wui apukolaka i hima omwe le, hima kwambu le wui hima omwe le, hosi omwe le, hosi tenge ki linindau hima le wui hima omwe le, e, ele hima wui hima omwe le, lalaunasini dau hima lenga nindumwasari tau randau hima lenga, e, hi nambwe hima lenga hi chele hima lenga, ele wui hima omwe le ku a to.”

¹⁹ Wosiwani ani heiwani ka fuku pe kapwa asa ga nuwe ki aulindau king apukolaka lenga, e, ele wui au anaye hima lenga ya wu wausi, hosi tenge ki linindau hima ga ri au anaye himache lenga wu anaye ki. ²⁰ Wosini wu anayendawani fuku pe kapwa asa ga nimba gamboni Gotri mwanji ni bwarakarandaro hima ga toroningini kalapus tiki ya fini rawaru. Ka nimba gamboni Gotri mwanji bwarakarandaro hima ri fuku pe kapwa asa i miyaningisopo ki sumbu kwambu ba fwele miyafu naha ri wosindaro. O sumbu hinga ri wo wo fuku pe kapwa asa i wupa ni tororo hima lenga ri mwale hinga setaro me tako ni lotu wondaro hima lenga wunu ni gambondaro. Fuku pe kapwa asa ga nimba gamboni Gotri mwanji bwarakarandaro hima ga kalapus tiki fini rawarusiwani fi ha nambwe himamwale tinga ete fi dawani fini ai toroni humokuto fo, hi ti, salifa, to okuni sukwandau wa laka we ki ya fini ai rawai. ²¹ Wosini hosi tenge ki linindaro hima ori fi au anaye himako ni takisopo rihi ki daro gipi huwe laka ti sirani wunu yewani ya wu ha. Ete wosiwani ele

apwe hangani sikani hima tape wuhi le andawani sembe wuhi le ya wunu tale.

20

Saiten kalapus ki 1,000 asama hinga dano

¹ Ete wosiwanumbwa ani ai heiwani ensel fori hewen ko ti ri andosini nuwe tokwe ya ri sika. Ri sikaro ti, kaimbwa naha ambwenda nambwe wa tukwandau ki tinga seni kupu laka fonga ri toro toro ya ri sika. ² Wosini ka imbihumbwa kapwa daro seke chele hopo laka ri toroni o seni kupu ki 1,000 asama hinga ri da kinani ya rini injisi. Hopo mwe ri, hima lei seke soko tini ete ri yendau, rini Saiten. ³ Wosini ambwenda nambwe wa o ki rini rawaisini rini lokimwosini wupa ri wosi ki mwa'ambwe ya ri gihisi. Wosiwa Saiten apa ele himiyama hurahama ni hinde wunu ai gambolombo kumbwa. Rini o ki 1,000 asama hinga ri dawa ele asama ini sa humbu. Wosiwambwa rini hanja'aiwa gisi faiche naha ki ori ai ichi'uchakonda.

⁴ Ete wosiwani ani ai heiwani king apukolaka litindau tei leki hima fwele ya wu lininda. Hima mwe le, Gotri kwambu wunu hasiwani ele hima i sumbu ni wu kilikon-dau. Wosini ani ai heiwani Jisas hi ni amwei wondani Gotri mwanji tini kwambu tiki wu bwandaro keke kwele tokwe wunu takutoro hima lei himamwale ti ya da. Wunu ka fuku pe kapwa asa ringa ri mwale tinga fini wu lotu woni wui mwakambe ki'i wui tapa ki wupa rihi wu toro nambwe. Woro wundo wu ai saisini Kurais ga 1,000 asama king apukolaka hinga ya wu aulindakonda. ⁵ E, haro hima ba fwele wunu wu ai sai hinga. Wunu ka 1,000 asama humbuwambwa wu ai saikonda. Do 1,000 asama ni mwaseni ai saindau sumbu ni 'Metengei Naha Ai Saindau Sumbu' hinga nu uchandau. ⁶ Kale metengei naha ai sairo hima le sa wu eripendani kipe naha ki sa wu da. Hinde

wowani, gumwa ki wu ai hano sumbu ti wunu ki kwambu nambwe, hinde wunu auli kumbwa. Mina. Wunu Gotri ga Jisas ga fi puris hima hinga wu dasini 1,000 asama Kurais ga king apukolaka hinga wu aulindakonda.

Saiten walambe naha ihiro

⁷ Ka 1,000 asama ini humbuwa Saiten kalapus rihi ki ri daro ti, rini andosiwa ya ri sirakonda. ⁸ Wosini ele nuwe soko opuri'opuri ki dau Gok, Mekok nandau himiyama hurahama le wu wauni au anaye kinani mwanji fwele ya wunu ri gambokonda. Wu waukondau hima mwe le, wunu munguche hapiche hinga. ⁹ Wosini ele wataki nuwe ki seke'au tapa'au wu ani wu ini Gotri himiyama hurahama au anaye ki wausindau lenga Gotri okokonandau ka ko laka ga ya wu haweikonda. Wondawa hi laka foti hewen ko tiki sikani ya wunu ukonda. ¹⁰ Wosini wunu gamboro Saiten ni toroni humokuto fo, hi ti, Salifa, to okuni sukwandau wa laka we ki ya rini rawaikonda. Woro o wa laka kumbwa imbihumbwa fuku pe kapwa asa ga, nimba gamboni Gotri mwanji tini bwarakarandaro hima ringa, o fini rawaisinda. Wosiwa niliki tapwaki amwaka ti ya ete wu mendindakonda.

Mwanji jipe naha bwano gisi

¹¹ Ete wosiwanumbwa ani ai heiwani hima fori king apukolaka litindau tei wamwa naha ki ya ri lininda. Wondawani niri tinga nuwe tinga ri miyaningisopo ki fihiti akini isiwani gamweche ri dawani wu hei nambwe. ¹² Wosiwani ani heiwani haro himako, hi chele hima lenga hi nambwe hima lenga, King Apukolaka litindau tei miyaningisopo ki ya wu eninda. Wondawani King Apukolaka tei tiki litiro hima ori to buku fwele ya ri tukwa. Woro buku foti himamwale ga dau buku. Wosini haro hima le wu wosindaro sumbu hinga tinda ete kaisindau ele buku

hei hei funda funda ya wunu ri kilinda. ¹³ Woroti soluwara we tiki haro hima le wu ai saiwani, hasini ambusuwa ko ki daro hima le wu ai saiwani, ori koti mendindau hima ri ele hima wu wosindaro sumbu leni funda funda ya wunu ri kilinda. ¹⁴ Wosini hasini ambusuwa ko ki daro hima le ri toroni hi omwesika naha okuni sukwandau wa laka o ki ya wunu ri rawai. Ka hi dau wa laka ki raindau sumbu ti, gumwa ki ai handau sumbu. ¹⁵ Woro ka gisi ki ka koti mendindau hima ri hima foi hi ti ka himamwale ga dau buku ki ri hei nambwe ti nawa, o apa rini toroni ka hi laka saindau wa we ki ya rini rawaikonda.

21

Niri ako ga nuwe ako ga

¹ Ete wosiwanumbwa ani ai heiwani niri ako ga nuwe ako ga ya sukwasinda. Metengei naha wosiro niri tinga nuwe tinga ini humburo. Soluwara ti okwe o hingambwa gainaro. ² Ete wosiwani ani heiwani Ko Kipe Naha, Jerusalem ko ako ti, Gotri ga hewen ko ki daro ti, hewen ko ti hanja'aisini nuwe tokwe ya sika. Jerusalem ko ako mwe ti, ka'apwe tihiti himiyama to hima foringa anahopwe kinani so'oindau ka'apwe kipe naha hinga tini ti so'oini ti otokunasindau. ³ Wosiwani tumwa foti a mendiwani king apukolaka linindau tei tiki hapa tinga ka hinga ya ucha, "Apa Gotri aka ti hima lei nindo naha ki o da. Wosiwa rini wunu ga ri dawa, wunu ri himiyama hurahama hinga wu dano. Mwe naha, Gotri wunu ga ete ri dakondau. Wosini rindombwa wui Gotri minde naha ri dano. ⁴ Meri'uku wuhi le ya wunu hindikonda. Wosiwa hima handau sumbu, sembe amwaka andau sumbu, ichakandau sumbu, e, amwaka mendindau sumbu hinde wu ai mendi kumbwa. Kale imbihumbwa pe sumbu hinga tinda ete humbuhiro."

⁵ Ete wowani King Apukolaka litindau tei tenge ki linindau hima ori ya sawe, “Ma mendi! Dele mwa'ambwe hinga tinda anandi ani ai wosindau!” Wosini ya ri ai sawe, “Do mwanji mini a sawero chengi ki ma kai. Doha'a mwanji himiyama hurahama le sembe mwe naha wu hano mwanji mwe naha.” ⁶ Wosini ya ri ani sawe, “Ele mwa'ambwe hinga tinda o sukwahito. Woro ani andombwa a mwas-esini andombwa ani ai jepisindau. Ani andombwa ele mwa'ambwe tinda ete a wosini a humbundau hima mu naha. E, hima fori uku sumbwe hi tinga rini saino ti, rini ani ohounawa o ete da ete da himamwale ga dau uku ti ri ano. Ka uku mwa'ambwe fotini huwandari handau hinga rini ani hano. ⁷ E, hima ri au anayendau sumbu ti ri dikiwa, dele mwa'ambwe ri toro sindau. Wosiwa ani ri Gotri hinga a dawa, rini ai che hinga ri dano.

⁸ Woro somuru somuru indaro hima le, sembe ha nambwe hima le, kapwa sumbu ambwe kapwa sumbu ambwe wosindaro hima le, hima ni yeni sindaro hima le, hima i humwe sawendaro hima le, wasisaya wosindaro hima le, gambolombo gotri ni lotu wondaro hima le, e, mwanji nimba gambondaro hima le, wunu wu ino ko wuhi ti, humokuto fo hi ti, Salifa, to okuni sukwandau wa laka. Doha'a o ti gumwa ki ai handau sumbu.”

Jerusalem ko ako

⁹ Ete wosiwani kapwa mwa'ambwe talesindau kale tapa'angi hatachi fisi bapi leni tororo tapa'angi hatachi fisi ensel lei nindo ki forito tani ya ri ani sawe, “Ma tawa Sipisip Che ri hopweno humwe ti mini a mekusi.” Kapwa mwa'ambwe mwe le, hima walambe i kinani jepini sukwakondau tapa'angi hatachi fisi sumbu leni sawero. ¹⁰ Ete wowani Gotri Himamwale ani ki kwambu naha ki sukwakowani ensel fori ani rani gimba huwe laka foki ya ri ani rakau. Wosini Gotri ga hewen ko ki daro Jerusalem,

Ko Laka Kipe Naha, sikaro ti ya ri ani mekusi. ¹¹ Gotri hi laka ti o ko laka ki okundau. Ka okundau hi mwe ti, ya laka ki randau humokuto kipe naha fo, hi ti Jasipa, to lenjilenjinandau hinga. Woro Jasipa mwe ti halaya naha sini dau fwa tini heindau hinga. ¹² Ini ti ka ko ako ni haweini injisindau ti kaumbwa naha. Ini injisiro ki rarususirasindau lengenumbo ti tapa'angi tapa'angi hatachi fisi. Wosiwani tapa'angi tapa'angi hatachi fisi ensel le ele lengenumbo ki tandini ya wu eninda. Woro ele lengenumbo ki kale tapa'angi tapa'angi hatachi fisi Isurel hima lei hi ti funda funda kaisiwani ya da. ¹³ Nika sukwa tokwe wosiro lengenumbo ti namili, waku angi fo tokwe wosiro lengenumbo ti namili, waku angi ba fo tokwe wosiro lengenumbo ti namili, wosini nika rai mapwa tokwe wosiro lengenumbo ti namili. ¹⁴ O ko laka ni ini injisiwani o ini ni toronambusindau worumbo le tapa'angi tapa'angi hatachi fisi. Ele worumbo ki tapa'angi tapa'angi hatachi fisi Sipisip Che ri Himache hi wuhi ti funda funda o kaisinda.

¹⁵ Kari ensel ani ga mwanji bwandaro ti, gol ba wosiro chikindau kumbo foti ya ri torosinda. Ri chikino mwa'ambwe mwe le, ka ko laka i lengenumbo lenga o ko laka ni injini haweisindau ini tinga ri chikino. ¹⁶ Ka ko laka ti huwe tinga bwanja tinga fini ete na hingambwa anameteisindau. O ensel ko laka oti ri kumbo ki ri chikini heiwani, ambwe ti 2,400 kilomita hinga. Aka tuwo ambwe rasairo ti, bwanja ti, huwe ti, wunu tinda ete o ambwe kumbwa. ¹⁷ Wosini ini ti okwe ri chikiwani rauro ambwe ti 144 meta hinga sukwaro. Chikindau meta mwe ti, hima leto wui mwa'ambwe leni chikindau meta hingambwa. Woro ensel o meta kumbwa ri chikiro.

¹⁸ Ka ko laka ni injini haweisindau ini ti, o Gotri to jasipa humokuto ki wosiro. Wosini ko laka oti gol kumbwa ri wosisindau ti, ukuchapu hinga lenjilenjinandau. ¹⁹ Ko

laka ni injini hawairo ini tini toronambusiro worumbo le ya laka ki randau ele humokuto hinga leni Gotri to ka'apwe hinga ri wosisindau. Ini torosi kinani metengei naha owero worumbo ti jasipa. Wosini o diya ki ri owero worumbo ti, humokuto keringwinji, hi ti, sapaiya. Ete wosini kapi worumbo fisi diya ki humokuto wamwa fo, hi ti, aket. Wosini kale worumbo namili diya ki humokuto mingasumbwe fo, hi ti, emeral. ²⁰ Ete wosini kale worumbo opuri'opuri diya ki naro fo wamwa fo dau humokuto fo, hi ti, satonikis. Wosini kale worumbo tapa'angi diya ki humokuto naro foti, hi ti, koniliyan. Wosini kale worumbo tapa'angi hatachi diya ki humokuto mweheruku fo, hi ti, kurisolait. Wosini kale worumbo tapa'angi hatachi fisi diya ki humokuto mingasumbwe ba foti, hi ti, beril. Wosini kale worumbo tapa'angi hatachi namili diya ki humokuto mweheruku ba fo, hi ti, topas. Ete wosini kale worumbo tapa'angi hatachi opuri'opuri diya ki mingasumbwe fo mweheruku fo dau humokuto fo, hi ti, kurisopuros. Wosini kale worumbo tapa'angi tapa'angi diya ki humokuto keringwinji ba foti, hi ti, haiyasin. Ete wosini worumbo jipe naha ki humokuto naro ba foti, hi ti, ametis. ²¹ Kale lengenumbo tapa'angi tapa'angi hatachi fisi le, ya laka ki randau tapa'angi tapa'angi hatachi fisi sel to wosiro hachasiki tuko ki ri wosiro. Lengenumbo foti hachasiki tuko laka fokumbwa ri wosiro. O ko laka ki rarundau numbo ti gol ba ri wosisiwani galasi tini heindau hinga amwei naha.

²² Gotri aka kipe naha ka ko laka ki dawani ani hei nambwe. Mina. Hinde wowani, ele kwambu ga dau Apukolaka Gotri ga ri Sipisip Che ringa fini numbwa Gotri aka kipe naha nandau. ²³ Ka ko laka ki tapwaki nika ga niliki nika ga okuni taiyanda nambwe, mina. Apukolaka Gotri hi rihi tombwa o ko laka ni okuni taiyandawani ri

Sipisip Che ri rini lamu hinga okuni taiyandau. ²⁴ Ele hima tiya hinga tinda ete o ko laka ni okuni taiyandau hi kumbwa wu hei hei ya wu ichi'uchandakonda. Ete wondawa nuwe pe king apukolaka le hi hinga okundau mwa'ambwe kipe naha wuhi le o ko kumbwa ya wu ratandakonda. ²⁵ Niliki tapwaki rarususirasindau lengenumbo ti apa hinde wu dimi kumbwa, hinde wowani, hundu ti o ko laka ki hinde sukwa kumbwa. ²⁶ Ele hima tiya ele wui ko leki wu tororo hi hinga okundau mwa'ambwe kipe naha wuhi lenga hi wuhi kipe naha tinga wu ra ra o ko laka kumbwa ya wu ratakonda. ²⁷ Woro sembe ni kisi wondaro hima le, ele huruhumba heindau sumbu ambwe wosindaro le, e, mwanji gambondaro hima le, ele hima tiya hinga o ko ki apa hinde wu raru kumbwa. Minambwe naha. Sipisip Che ri himamwale ga dau ka buku ki hi wuhi kairo hima letombwa ka ko laka ki wu raruno.

22

Himamwale ga dau fwa tinga himamwale ga dau me tinga

¹ Ete wosiwanumbwa o ensel tombwa himamwale ga dau fwa indau gara laka foti, galasi hinga amwei naha heindau ti, ya ri ani mekusi. Gara mwe ti, Gotri ga ri Sipisip Che ringa litindau tei mu ki sirasini rai rai ini ² ka ko laka tokwe indau numbo nindo naha ki rarundau. O gara gamba o ki himamwale ga dau me fopi kachi saka ya saisinda. Woro kapi me mwe wandau ti, asama funda ki duwe tapa'angi tapa'angi hatachi fisi hinga mwe wandau. Me mwe ti, nika tandini mwe wandawani o me i kopika ki ele hima tiya ni kipe naha wu da kinani wunu okulandau. ³ Gotri to ri saweningitengiro mwa'ambwe ti o ko ki hinde apa ete da kumbwa.

Gotri ga ri Sipisip Che ringa fi litindau king apukolaka tei ti o ko laka ki dano. Wondawa Gotri tau ra himache le

ri hi tini wu rasaindani rini wu lotu wondano. ⁴ Wondani ri miyaningisopo ti wu heindani ri hi ti wui mwakambe tiki wunu kaisiwa ya dakonda. ⁵ Ka gisi sundu ti hinde da kumbwa. Wondawa nika ti ye hinga, e, lamu le okwe hinde wu oku kumbwa. Mina. Gotri Apukolaka to rini hi okundau hinga taiyandakonda. Wondawa wunu king apukolaka hinga wu sirasini o hinga ete ya wu dakonda.

Aichefunda naha Jisas ai takondau

⁶ Ete wosiwani o ensel ri ai ani sawe, “Doha'a mwanji mwe naha, hima le wui sembe ti mwe naha sa wu ha. Hinde wowani, Gotri Apukolaka to ri mwanji tini bwarakarandaro hima lei himamwale tini yeni rasaiwani Gotri mwanji ti wu bwani wu indaro, woro o Gotri tombwa ri ensel ni ri humbwewani ri ini ichai metengei naha sukwano sumbu le ri himache leni ya wunu ri mekusi.”

⁷ Wosiwani Jisas ya sawe, “Ma mendi! Aichefunda naha a takondau. E, hima fori Gotri to do buku ki ichai sirano sumbu leni bwarakarasindau ti, ri mendini ri sirinawa sa ri eripe'aripe.”

⁸ Ani, Jon, to dele sumbu hinga ai wasamba naha ki a mendini ai miya naha ki ani heiro. O sumbu hinga a mendini ani heisini ori ani mekuro ensel ni lotu a wo kinani ri seke mu tiki ya ani ombungwe. ⁹ Wokowani ya ri ani sawe, “Ani ni o sumbu hinga apa wosi kei. Ani mini ga Gotri mwanji bwarakarandau mi hiparakambwe lenga do chengi ki dau mwanji tini sirinandau hima lenga tau funda nu randau hima. E, mi lotu wo kinawa, Gotri numbwa ma lotu wo.” ¹⁰ Wosini ri ani sawe, “Gotri mwanji bwarakarasindau do chengi apa findasiwa ete da kei. Mina. Hinde wowani, Gotri ele sumbu ni ri ratoro kinani ri sawero gisi ti takaihiro. ¹¹ Hinde na hima forito kapwa sumbu ri wosindau ti nawa, sa ete ri wosinda. Hinde na hima forito ri sembe tini kisi wondau ti nawa, ya sa ete ri wosinda. E, hinde na hima forito sumbu kipe

ni ri wosindau ti nawa, o hinga sa ete ri wosinda. Hinde na hima forito halaya naha sini dau ti nawa, o hingambwa sa ete ri da.”

¹² Jisas ai sawe, “Ma mendi! Ani aichefunda naha a takondau. Ani ai takondau ti, ele hima i sumbu wasa wunu ani hano tini a ratakondau. Wosini ele hima ni funda funda sumbu wuhi tini chiki chiki wunu ani hakonda.

¹³ Ani andombwa a mwasesini ani ai jepisindau. Ani imbihumbwa kapwa a daro to ichai ete ani ai dakondau. Ani andombwa ele mwa'ambwe a wosiro mu naha, woroto gisi jipe naha ki ele ni a humbukondau.

¹⁴ “Ele himiyama hurahama nika'ari wuhi ti wu yokowa ako naha sirawa sa wu eripe'aripe. Hinde wowani, wundombwa ka himamwale ga dau me i mwe ni wu ano kwambu tinga ka ko laka ki rarundau lengenumbo ki wu raruno kwambu tinga wu torokonda. ¹⁵ Asa lei sumbu ni sirinandau hima le, wasisaya wosindau hima le, hima i humwe sawendau hima le, hima yeni sindau hima le, nimba gambo gotri ni lotu wondau hima le, e, ele nimba gambo sumbu ni okokonani wosindau hima le, wunu tinda ete Gotri ko laka hoko tokwe wu dakondau. ¹⁶ Ani, Jisas, to ai ensel ni a humbwewani ri ini doha'a mwanji ni ele sios ki amwei ri sawero. Ani andombwa Defit i me nanji, wosini andombwa rini kumbwa yongo ani ai yaro. Woro andombwa nurumbu taiyandau utu hinga.

¹⁷ “Gotri Himamwale kipe ga Sipisip Che ri humwe ga ka hinga ya fi sawenda, ‘Mini ma ta.’ Woro hinde na hima forito o mwanji ri mendiro ti nawa, rini okwe sa ete ri sawe, ‘Mini ma ta.’ Hinde na hima to uku sumbwe hi rini saiwa, sa ri ta. E, hinde na hima to au rini saiwa sa ri tani Gotri huwandari haro himamwale tinga dau fwa tini sa ri a.

¹⁸ “Ele hima hinga do chengi ki kaisindau Gotri mwanji ni mendindau le, ma ku hambwafwa'aisi. E, hima fori

do Gotri mwanji ni ri inaka ki ri ai diyanjini ri kaiwa Gotri okwe do chengi ki sawero ele sukwakondau kapwa mwa'ambwe hinga rini ki ai diyanjikonda. ¹⁹ E, hinde na hima forito do chengi ki dau Gotri mwanji tipa foni ri rani ri humbwewa, ichai Gotri okwe rini toroni humbwe sindau. Wosiwa do chengi ki sawero ka himamwale tinga dau me i mwe ti ri ani do chengi ki sawero ka ko laka kipe naha ki hinde apa ri da kumbwa.”

²⁰ Kale sumbu ni amwei sawero hima ri ka hinga ri sawe, “Mwe mwe naha, aichefunda naha ani ai takonda.”

Ei, mwe naha, Apukolaka Jisas, mini ma ta!

²¹ Apukolaka Jisas i hima keke wo sumbu rihi ti, kunu Gotri himiyama hurahama leki o dakonda. Mwe naha.

Kwanga New Testament

The New Testament in the Kwanga Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Kwanga long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kwanga

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Jul 2019 from source files dated 23 May 2019

9b9d210f-fdb8-5c15-b5b1-101223ee7f43